Biuletyn Prawa Karnego nr 3/11

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. *Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego*

   W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego*

   W dziale tym zamieszone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. *Legislacja*

   Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. *Analizy*

   W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

5. *Informacja Międzynarodowa*

   W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. *Przegląd książek i czasopism*

   W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

Spis treści

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa 4

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP 4

1.1.1. Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych 4
1.1.2. Ocena kwalifikacji prawnej czynu w związku z orzekaniem o stosowaniu tymczasowego aresztowania 4
1.1.3. Zbieg negatywnych przesłanek procesowych 4
1.1.4. Rozstrzygnięcie sądu odwoławczego w przypadku zmiany zaskarżonego wyroku w granicach zaskarżenia 5
1.1.5. Właściwość sądu. 5

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych 5

1.2.1. Zamiar przy przestępstwie spowodowania uszczerbku na zdrowiu 5
1.2.2. Wymierzane w wyroku łącznym kary bezwzględnego pozbawienia wolności i łączenie kar z warunkowym zawieszeniem ich wykonania 9
1.2.3. Przedawnienie przestępstw uznanych za zbrodnie komunistyczne 10
1.2.4. Czyn ciągły a powaga rzeczy osądzonej. Granice środka odwoławczego 11
1.2.5. Konsekwencje niestawiennictwa pełnomocnika na rozprawie w przedmiocie odszkodowania 17
1.2.6. Zasada in dubio pro reo przy badaniu trzeźwości 19
1.2.7. Usuwanie uchybienia w zakresie nieorzeczenia obligatoryjnego środka karnego 21
1.2.8. Kwalifikacja prawna czynu w zakresie dotyczącym recydywy 24
1.2.9. Podobieństwo przestępstw jako okoliczność łagodząca 24
1.2.10. Czynniki decydujące o jedności lub wielości przestępstw 25
1.2.11. Realizacja obowiązków gwaranta a zaniechanie 27
1.2.12. Wyrok skazujący i wyrok uniewinniający w kontekście dopuszczalności kasacji 31
1.2.13. Istota zatarcia skazania 32
1.2.14. Szczególne udręczenie przy pozbawieniu wolności; Uczestnictwo w obrocie narkotykami 34
1.2.15. Przedawnienie wykroczenia uporczywego niewpłacania podatku w terminie 35

1.4. Zagadnienia prawne 37

1.4.1. Sygn. akt I KZP 28/10 37
1.4.2. Sygn. akt I KZP 29/10 37
1.4.3. Sygn. akt I KZP 31/10 37
1.4.4. Sygn. akt I KZP 32/10 38
1.4.5. Sygn. akt I KZP 33/10 38
1.4.6. Sygn. akt I KZP 1/11 skład 7 sędziów 38
1.4.7. Sygn. akt I KZP 2/11 38
1.4.8. Sygn. akt I KZP 3/11 39

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego 40

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego 40

2.1.1. Ograniczenie możliwości dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia przez osoby represjonowane jest niezgodne z konstytucją (P 21/09) 40

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego 43

2.2.1. Okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (SK 18/10) 43
2.2.2. Przywrócenie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (K 18/10) 43
2.2.3. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności. (K 22/10) 43
2.2.4. Penalizacja zachowań dotyczących przedmiotów będących nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej – art. 256 § 2 – 4 k.k. (K 11/10) 43
2.2.5. Przeciwdziałanie narkomanii; pojęcie "znacznej ilości" (P 20/10) 44
2.2.6. Wykroczenia; zasady zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (P 16/10) 44

2.2.7. Właściwość sądu apelacyjnego w zakresie wniosku o wznowienie postępowania. Brak zażalenia na orzeczenie sądu apelacyjnego (SK 23/10) ... 44
2.2.8. Orzekanie grzywny na podstawie Prawa lotniczego (P 43/10) ... 44
2.2.9. Wyłączenie z mocy prawa sędziego od udziału w sprawie, jeżeli brał już udział w wydaniu orzeczenia w postępowaniu odwoławczym (SK 27/10) ... 44
2.2.10. Postępowanie karne: wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia i brak możliwości przywrócenia terminu (SK 28/10) ... 45
2.2.11. Prawo oskarżonego do wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka (SK 26/10) ... 45
2.2.12. Dekret o stanie wojennym ... 45
2.2.13. Wysokość kary wymierzona przez sąd państwa trzeciego (SK 1/11) ... 46
2.2.14. Obligatoryjne zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono (P 6/10) ... 46
2.2.15. Tzw. „zakaz klubowy" (K 3/11) ... 46
2.2.16. Zakres środków możliwych do stosowania w ramach kontroli operacyjnej (K 2/11) ... 46
2.2.17. Tymczasowe aresztowanie; odmowa zwolnienia z aresztu (P 9/11) ... 47
2.2.18. Przesłanki warunkujące przyznanie odszkodowania za poniesioną szkodę; uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (P 8/11) ... 47
2.2.19. Zwrot kosztów podróży w postępowaniu karnym (SK 5/11) ... 47
2.2.20. Koszty procesu w sprawach z oskarżenia publicznego (SK 2/11) ... 47

3. Legislacja ... 48

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego ... 48

3.1.2. Wchodzą w życie: ... 48

6. Przegląd książek i czasopism ... 50

6.1. Przegląd książek ... 50

6.2. Przegląd czasopism ... 50

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.1.1. Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych

przepisy: art. 62 ustawy z dnia 21 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
hasła: Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii; Narkotyki; Posiadanie

Uchwała składu 7 sędziów z dnia 27 stycznia 2011 r., I KZP 24/10

Posiadaniem środka odurzającego lub substancji psychotropowej w rozumieniu art. 62 ustawy z dnia 21 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zm.) jest każde władanie takim środkiem lub substancją, a więc także związane z jego użyciem lub zamiarem użycia.

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:
http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0024_10.pdf

1.1.2. Ocena kwalifikacji prawnej czynu w związku z orzekaniem o stosowaniu tymczasowego aresztowania

przepisy: art. 313 k.p.k.
hasła: Tymczasowe aresztowanie; Kwalifikacja prawna czynu

Uchwała składu 7 sędziów z dnia 27 stycznia 2011 r., I KZP 23/10

Orzekając, na etapie postępowania przygotowawczego, w przedmiocie zastosowania albo przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania, sąd jest zobowiązany do oceny trafności przyjętej przez oskarżyciela publicznego kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego podejrzanemu. Ocena ta powinna być dokonywana w kontekście ustawowych przesłanek tymczasowego aresztowania.

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:
http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0023_10.pdf

1.1.3. Zbieg negatywnych przesłanek procesowych

przepisy: art. 15 k.p.k.
hasła: Umorzenie postępowania; Przedawnienie karalności

Postanowienie z dnia 27 stycznia 2011 r., I KZP 27/10

W wypadku stwierdzenia zbiegu negatywnych przesłanek procesowych, określonych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. oraz art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., sąd powinien umorzyć

postępowanie z uwagi na niedopuszczalność jego dalszego prowadzenia. Zasada ta nie ma jednak zastosowania wówczas, gdy zbieg tych przesłanek zostanie stwierdzony dopiero po przeprowadzeniu dowodów i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności faktycznych.

Pełny tekst postanowienia wraz z uzasadnieniem:
http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0027_10.pdf

1.1.4. Rozstrzygnięcie sądu odwoławczego w przypadku zmiany zaskarżonego wyroku w granicach zaskarżenia

przepisy: art. 433, art. 437 k.p.k.
hasła: Wyrok; Apelacja; Postępowanie odwoławcze

Postanowienie z dnia 27 stycznia 2011 r., I KZP 25/10

Sąd odwoławczy, jeśli nie stwierdza uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu, w szczególności rażącej niesprawiedliwości orzeczenia, i zmienia zaskarżony wyrok jedynie w granicach zaskarżenia, ma zawsze obowiązek zawrzeć rozstrzygnięcie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku "w pozostałym zakresie".

Pełny tekst postanowienia wraz z uzasadnieniem:
http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0025_10.pdf

1.1.5. Właściwość sądu.

przepisy: art. 35 § 1 k.p.k.
hasła: Sąd; Właściwość sądu

Postanowienie z dnia 27 stycznia 2011 r., I KZP 26/10

Normatywne doprecyzowanie właściwości sądu poprzez wskazanie rodzaju wydziału, w którym ma być rozpoznawana sprawa, choćby wydział taki był określany mianem „sądu", nie czyni z niego sądu w znaczeniu procesowym, o którym mowa w art. 35 § 1 k.p.k.

Pełny tekst postanowienia wraz z uzasadnieniem:
http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0026_10.pdf

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1. Zamiar przy przestępstwie spowodowania uszczerbku na zdrowiu

przepisy: art. 156 § 1 k.k.
hasła: Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – uszczerbek na zdrowiu

Wyrok z dnia 13 stycznia 2011 r., II KK 188/10

Teza:

1. Przestępstwo z art. 156 § 1 k.k. może być popełnione tylko umyślnie, w tym także z zamiarem wynikowym. Sprawca musi zatem obejmować swą świadomością przynajmniej możliwość spowodowania swym zachowaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, in concreto w postaci ciężkiej choroby długotrwałej, z tym wszak, że sama postać ciężkiego uszczerbku nie musi już być sprecyzowana w świadomości sprawcy, gdyż jak wskazuje się w orzecznictwie i doktrynie, zamiar ten może przyjąć postać tzw. zamiaru ogólnego.

2. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się potrzebę określenia w wyroku skazującym zarówno tego, czy czyn popełniono umyślnie, czy też nieumyślnie, a w razie umyślności postaci zamiaru z jakim sprawca działał, z tym jednak, że od dawna przyjmuje się również, iż na zamiar sprawcy może też wskazywać opisany w przypisanym czynie sposób jego działania, np. kilkakrotne uderzenie, znaczna siła ciosu w określone miejsce, czy rodzaj użytego narzędzia.

3. To nie biegły decyduje o zakwalifikowaniu wywołanego przez działanie oskarżonego skutku z określonego przepisu prawa, a jedynie podany przez niego rodzaj obrażeń i naruszenia przez nie czynności narządów ciała, w tym wywołanie ciężkiego uszczerbku, ma pozwolić sądowi na prawidłowe zakwalifikowanie zachowania sprawcy.

4. Nie budzi (…) wątpliwości, że (…) przyjmowanie tzw. zamiaru ogólnego przy przestępstwach przeciwko życiu i zdrowiu wymaga (…), aby, gdy chodzi o art. 156 § 1 k.k., zamiar sprawcy obejmował nie jakiekolwiek naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia, ale w aspekcie choćby ewentualnym, ciężki uszczerbek na zdrowiu, w tym wynikający np. ze sposobu jego działania. Ponadto, między zachowaniem sprawcy a owym skutkiem musi istnieć związek przyczynowy, choć oczywiście nie jest wymagane uświadomienie sobie przez niego dokładnego przebiegu tego związku.

Z uzasadnienia:

„Rozpoznając tę kasację Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Skarga ta jest rzeczywiście zasadna, ale jedynie wobec pierwszego ze wskazanych w niej zarzutów, co jednak wystarcza do jej uwzględnienia. Gdy chodzi bowiem o zarzut drugi, to należy mieć na uwadze, że wydana, w oparciu o obserwację psychiatryczną oskarżonego i po przeprowadzeniu licznych badań, opinia lekarzy psychiatrów stwierdzała wyraźnie, iż u Zbigniewa O. nie zachodzą żadne objawy upośledzenia umysłowego ani choroby psychicznej i że w chwili dokonywania zarzucanego mu czynu rozumiał on jego znaczenie i mógł pokierować swoim postępowaniem. Wskazano w niej wprawdzie również, że rozpoznano u oskarżonego zaburzenia osobowości, ale bez określenia typu tych zaburzeń, z uwagi na prawie całkowity brak motywacji do współpracy ze strony badanego. Również opinia psychologiczna wskazywała, że oskarżony prezentuje postawę unikania kontaktu słownego, nie udziela żadnych odpowiedzi na zadawane pytania i nie wykonuje poleceń związanych z przeprowadzeniem badań, co – zdaniem biegłego – może wynikać z sytuacji związanej z poczuciem zagrożenia. Żadna ze stron w związku z tymi opiniami nie wnosiła o bezpośrednie przeprowadzenie dowodu z przesłuchania biegłych, a wbrew twierdzeniom obrony, opinia psychiatryczna w sposób jasny, pełny i wewnętrznie niesprzeczny, bardzo przy tym obszernie, wypowiadała się w kwestiach poczytalności oskarżonego. Spełniała tym samym wymogi art. 201 k.p.k. i nie można Sądowi I instancji

zarzucać, że naruszając prawo nie przesłuchał biegłych, a Sąd odwoławczy wyraźnie wypowiedział się w tej materii w swoim uzasadnieniu (s. 5 uzasadnienia). Ponieważ jednak z innych przyczyn zaskarżony wyrok zostaje uchylony, nie ma przeszkód, aby strony złożyły wniosek dowodowy, ze stosowną jego tezą, w kwestii przesłuchania biegłych na rozprawie.

Za zasadny Sąd Najwyższy uznał natomiast pierwszy z zarzutów kasacyjnych, ale jedynie w części wynikającej z uzasadnienia tej kasacji, czyli w tej, w jakiej wiązał się on z kwestią nienależytego rozpoznania podnoszonej w apelacji obrazy prawa procesowego przez przypisanie oskarżonemu przestępstwa z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. oraz braku wyjaśnienia odnośnie postaci zamiaru jakiego wymaga wskazany przepis Kodeksu karnego. Zarzut ten jest przy tym zasadny tylko w aspekcie art. 457 § 3 k.p.k., ale już nie w zakresie, w jakim wskazuje na obrazę art. 433 § 2 k.p.k. Ten ostatni przepis może być bowiem naruszony tylko wtedy, gdy Sąd odwoławczy nie rozważy w ogóle któregoś z zarzutów wskazanych w apelacji, co w tej sprawie nie miało miejsca. Zgodzić się natomiast należy ze skarżącym, że w sposób nieprawidłowy Sąd ten odniósł się do wymogu podania czym kierował się uznając wskazane wyżej zarzuty apelacji za niezasadne.

Sąd odwoławczy w tej materii ograniczył się bowiem do stwierdzenia, że podziela pogląd zawarty w apelacji, iż o tym, czy zachowanie oskarżonego wypełnia dyspozycję art. 156 § 1 pkt 2 k.k., winna decydować opinia biegłego, ale przecież biegły ten stwierdził, że obrażenia zadane pokrzywdzonemu spowodowały naruszenie prawidłowego funkcjonowania organizmu na okres powyżej dni 7, zaś długotrwałość leczenia i przedłużony okres rehabilitacji spełniają kryteria z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. (s. 4 uzasadnienia), przeto słuszne było przypisanie oskarżonemu czynu z tego właśnie przepisu. Ponadto, wskazał, że: „silne kopnięcie podbiciem obutej stopy w unieruchomioną łydkę oznacza, że sprawca co najmniej godził się na spowodowanie tych obrażeń, które spowodował", a tym samym, że brak w opisie czynu wskazania zamiaru jakim kierował się oskarżony, nie stanowi uchybienia, które mogło mieć wpływ na treść wyroku.

Z takim potraktowaniem zarzutów apelacji, obszernie argumentowanych w jej uzasadnieniu, nie można się zgodzić. Nie budzi wątpliwości, że przestępstwo z art. 156 § 1 k.k. może być popełnione tylko umyślnie, w tym także z zamiarem wynikowym. Sprawca musi zatem obejmować swą świadomością przynajmniej możliwość spowodowania swym zachowaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, in concreto w postaci ciężkiej choroby długotrwałej, z tym wszak, że sama postać ciężkiego uszczerbku nie musi już być sprecyzowana w świadomości sprawcy, gdyż jak wskazuje się w orzecznictwie i doktrynie, zamiar ten może przyjąć postać tzw. zamiaru ogólnego (zob. np. A. Zoll [w:] Kodeks karny część szczególna. Komentarz, t. II, Warszawa 2008, s. 309; K. Daszkiewicz, Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, Warszawa 2000, s. 298; B. Michalski [w:] Kodeks karny. Cześć szczególna, Komentarz do art. 117-221 [red.] A. Wąsek, R. Zawłocki, t. I, Warszawa 2010, s. 363 – 364 i przywołane tam orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych). Ma rację skarżący wskazując, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się potrzebę określenia w wyroku skazującym zarówno tego, czy czyn popełniono umyślnie, czy też nieumyślnie, a w razie umyślności postaci zamiaru z jakim sprawca działał (zob. np. postanowienie SN z dnia 28 maja 2003 r., WK 10/03, OSNKW 2003, z. 9-10, poz. 76), z tym jednak, że od dawna przyjmuje się również, iż na zamiar sprawcy może też wskazywać opisany w przypisanym czynie sposób jego działania, np. kilkakrotne uderzenie, znaczna siła ciosu w określone miejsce, czy rodzaj użytego narzędzia (zob. np. wyrok SN z dnia 22 listopada 1971 r., Rw 1202/71 OSNKW 1972, z. 3, poz. 54, czy wyroki SA w Katowicach z dnia 23 stycznia 1997 r., II AKa 283/96, OSN PiPr. 1998, nr 5, poz. 19 oraz z dnia 8 lutego 2001 r., II AKa 36/01, PiPr. 2002, nr 3, poz. 15).

Należy w tym miejscu zauważyć, że w opisie czynu przypisanego oskarżonemu podano jedynie, iż pchnął on go, a następnie, gdy pokrzywdzony się przewrócił, kopnął go lewą nogą, zaś w uzasadnieniu doprecyzowano, że uczynił to podbiciem prawej stopy w lewe podudzie. Z przywołanej przez Sąd odwoławczy opinii biegłego chirurga wynikało zaś, że kopnięcie to spowodowało wieloodłamowe złamanie podudzia, co oznaczało naruszenie prawidłowego funkcjonowania organizmu powyżej dni 7, a długotrwałość leczenia i przedłużony okres rehabilitacji, zdaniem biegłego, spełniły kryteria art. 156 § 1 pkt 2 k.k. (k. 131). Trudno jednak zgodzić się z Sądem odwoławczym, że o tym, czy oskarżony wypełnił swym zachowaniem dyspozycję tego ostatniego przepisu decydować ma opinia biegłego. Było to wprawdzie wyrażenie poparcia dla poglądu wskazanego w apelacji obrońcy, niemniej to nie biegły decyduje o zakwalifikowaniu wywołanego przez działanie oskarżonego skutku z określonego przepisu prawa, a jedynie podany przez niego rodzaj obrażeń i naruszenia przez nie czynności narządów ciała, w tym wywołanie ciężkiego uszczerbku, ma pozwolić sądowi na prawidłowe zakwalifikowanie zachowania sprawcy. Sąd Okręgowy analizując omawiany zarzut obrońcy nie dostrzegł też, że biegły z zakresu chirurgii w opinii swej wyraźnie wskazał, iż pierwsze leczenie operacyjne pokrzywdzonego, w sierpniu 2007 r., polegało na stabilizacji złamania za pomocą śrub i unieruchomienia kończyny w opatrunku gipsowym, a następnie, z powodu braku zrostu, pokrzywdzonego zakwalifikowano do ponownego zabiegu i w grudniu 2007 r. usunięto mu owe śruby i wykonano zespolenia za pomocą gwoździa śródszpilkowego, a ostatecznie orzeczono o jego niezdolności do pracy do końca kwietnia 2009 r.

Powyższe wskazuje, że Sąd odwoławczy dość wybiórczo potraktował omawianą opinię, a takie postąpienie narusza wymogi art. 457 § 3 k.p.k. Nie budzi przy tym wątpliwości, że – jak już wskazano – przyjmowanie tzw. zamiaru ogólnego przy przestępstwach przeciwko życiu i zdrowiu wymaga jednak, aby, gdy chodzi o art. 156 § 1 k.k., zamiar sprawcy obejmował nie jakiekolwiek naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia, ale w aspekcie choćby ewentualnym, ciężki uszczerbek na zdrowiu, w tym wynikający np. ze sposobu jego działania. Ponadto, między zachowaniem sprawcy a owym skutkiem musi istnieć związek przyczynowy, choć oczywiście nie jest wymagane uświadomienie sobie przez niego dokładnego przebiegu tego związku. Tymczasem przywołana wyżej opinia biegłego wskazywała jednak, że to z powodu braku zrostu kości podudzia u pokrzywdzonego po pierwszym zabiegu niezbędna była kolejna operacja i wymiana elementu łączącego te kości. To zaś może oznaczać – nad czym niestety nie pochylił się Sąd odwoławczy – możliwość pojawienia się innych jeszcze przyczyn wywołujących potrzebę długotrwałego leczenia i rehabilitacji u pokrzywdzonego. Za całkowicie dowolne, a przy tym nieprecyzyjne, należy uznać przytoczone już wcześniej twierdzenie Sądu Okręgowego, że silne kopnięcie podbiciem obutej stopy w unieruchomioną łydkę oznacza, że sprawca co najmniej godził się na spowodowanie tych obrażeń, które ostatecznie wywołał. Nieprecyzyjne, gdyż skoro mowa jest o obrażeniach, to te w świetle opinii lekarskiej spowodowały naruszenie czynności narządów ciała jedynie na okres powyżej 7 dni. Jeżeli zaś miałoby to oznaczać przyjęcie zamiaru ewentualnego w odniesieniu do ciężkiej uszczerbku w postaci długotrwałej choroby o jakiej mowa w art. 156 § 1 pkt 2 k.k., to stwierdzenie to ma już charakter dowolny, skoro nie przeanalizowano związku przyczynowego między takim właśnie skutkiem a zachowaniem oskarżonego w aspekcie wskazanej wyżej opinii biegłego chirurga.

Nie budzi zatem wątpliwości, że zarzut obrazy przez Sąd odwoławczy art. 457 § 3 k.p.k. odnośnie rozpatrywania podniesionej w apelacji obrazy art. 7 w zw. z art. 410 i 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w odniesieniu do przypisania oskarżonemu czynu z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i postaci zamiaru z jakim dopuścił się on czynu przestępnego, jest w tej sprawie zasadny. Dlatego Sąd Najwyższy uchylił ten wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł. Uznano za zbędne uchylanie także wyroku Sądu pierwszej in-

stancji, gdyż wszystkie dowody zostały w tej sprawie przeprowadzone, a problem sprowadza się jedynie do kontroli prawidłowości ocen wiarygodności poszczególnych dowodów i wyciągania z nich logicznych wniosków. Stosownie do art. 452 § 2 k.p.k. Sąd odwoławczy może przy tym przeprowadzić uzupełniająco dowód z opinii biegłego, aby rozstrzygnąć kwestie charakteru obrażeń jakie powstały na skutek działania oskarżonego, co pozwoli rozstrzygnąć zagadnienie prawidłowej oceny tego dowodu, jak i prawidłowego zakwalifikowania zachowania oskarżonego. Może to być zarówno uzupełniające przesłuchanie biegłego, który występował już w tej sprawie, jak i powołanie nowego biegłego w tej materii. Gdyby zaś strony złożyły zasadny wniosek o przesłuchanie także psychiatrów i psychologa, to w razie uwzględnienia go jest także możliwe wykorzystanie wskazanego wyżej przepisu.

Przy ponownym rozpoznawaniu tej sprawy Sąd odwoławczy powinien zatem mieć na względzie przedstawione wyżej zapatrywania prawne oraz wskazania w zakresie ewentualnego uzupełniającego postępowania dowodowego. Winien również rzetelnie podejść do analizy zarzutów apelacyjnych, nie tracąc z pola widzenia poszczególnych argumentacji apelującego.

Mając to wszystko na względzie orzeczono jak w wyroku."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.2. Wymierzane w wyroku łącznym kary bezwzględnego pozbawienia wolności i łączenie kar z warunkowym zawieszeniem ich wykonania

przepisy: art. 89 § 1 k.k., art. 75 k.k.
hasła: Wyrok łączny

Wyrok z dnia 8 lutego 2011 r., III KK 414/10

Teza:

W dacie wyrokowania przez Sąd Rejonowy, to jest w dniu 25 listopada 2008 r., dyspozycja art. 89 § 1 k.k. wykluczała możliwość wymierzenia w wyroku łącznym kary bezwzględnego pozbawienia wolności powstałej z połączenia kar orzeczonych również z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Wymierzenie w wyroku łącznym kary bezwzględnego pozbawienia wolności w tych warunkach wywołałoby w stosunku do jednostkowej kary warunkowo zawieszonej takie skutki, jak postanowienie o zarządzeniu jej wykonania. A przecież podstawą do tego rodzaju decyzji procesowej mogły być jedynie okoliczności wymienione w art. 75 § 1 – 3 k.k., po stwierdzeniu przez sąd ich wystąpienia i umożliwieniu wypowiedzenia się skazanego, nie zaś – art. 89 § 1 k.k.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna w całości i dlatego została uwzględniona na posiedzeniu (art. 535 § 5 k.p.k.).

W dacie wyrokowania przez Sąd Rejonowy, to jest w dniu 25 listopada 2008 r., dyspozycja art. 89 § 1 k.k. wykluczała możliwość wymierzenia w wyroku łącznym kary bezwzględnego pozbawienia wolności powstałej z połączenia kar orzeczonych również z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Przepis ten uprawniał sąd w razie zbiegu kar pozbawienia wolności bez – oraz z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, do wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności a następnie warunkowego zawieszenia jej

wykonania (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2004 r. – V KK 224/04, OSNKW 2004, z. 10, poz. 98). Wymierzenie w wyroku łącznym kary bezwzględnego pozbawienia wolności w tych warunkach wywołałoby w stosunku do jednostkowej kary warunkowo zawieszonej takie skutki, jak postanowienie o zarządzeniu jej wykonania. A przecież podstawą do tego rodzaju decyzji procesowej mogły być jedynie okoliczności wymienione w art. 75 § 1 – 3 k.k., po stwierdzeniu przez Sąd ich wystąpienia i umożliwieniu wypowiedzenia się skazanego, nie zaś – art. 89 § 1 k.k.

Dlatego trafny okazał się zarzut, że objęcie wyrokiem łącznym kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w R. nastąpiło z rażącym naruszeniem dyspozycji tego przepisu i miało istotny wpływ na treść wyroku. Wystarczy zauważyć m. in. że pominięcie kary z tego wyroku wykluczałoby wymierzenie kary łącznej w orzeczonej wysokości.

Na uwzględnienie zasługiwał też wniosek kasacji, z tym że sprawę należało przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w I.

Wobec wykluczenia możliwości objęcia wyrokiem łącznym wyroku Sądu Rejonowego w R., ten pierwszy Sąd jest właściwy do wydania wyroku łącznego, a to w myśl dyspozycji art. 569 § 1 k.p.k.

Sąd Rejonowy w I. będzie miał na uwadze powyższe zapatrywanie prawne oraz brzmienie art. 4 § 1 k.k., nakazującego stosować art. 89 k.k. sprzed jego nowelizacji. Nie można jednak wykluczyć, że przed wydaniem wyroku łącznego dojdzie do legalnego zarządzania wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności orzeczonej przez Sąd Rejonowy w R. Wówczas znów wyłoni się kwestia właściwości funkcjonalnej, wobec zaistnienia możliwości objęcia wyrokiem łącznym wszystkich kar bezwzględnego pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 638 k.p.k. wydatki związane z kasacją ponosi Skarb Państwa."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.3. Przedawnienie przestępstw uznanych za zbrodnie komunistyczne

przepisy: art. 4 ust. 1 u. IPN
hasła: Przedawnienie

Wyrok z dnia 3 lutego 2011 r., V KK 4/11

Teza:

Przepis art. 4 ust. 1 ustawy o IPN w pierwotnym brzmieniu określał na nowo moment rozpoczęcia biegu okresu przedawnienia, ale nie zmieniał długości tych okresów wynikających z norm powszechnego prawa karnego.

Zmiana okresów przedawnienia przestępstw uznanych za zbrodnie komunistyczne nie uchyliła skutków przedawnienia, które już nastąpiło. Okres przedawnienia, który już upłynął nie może bowiem odżyć na skutek zmiany przepisów – wprowadzonej już po jego zakończeniu.

Z uzasadnienia:

„Kasacja Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępcy Prokuratora Generalnego okazała się zasadna, zaś podniesiony w niej zarzut i sformułowany wniosek – w pełni zasługiwały na uwzględnienie. Tym samym zostały spełnione warunki do rozpoznania nadzwyczajnego środka zaskarżenia na posiedzeniu,

tj. w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k. Jak trafnie zauważył skarżący, wyrok sądu odwoławczego w tej sprawie dotknięty jest uchybieniem przewidzianym w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., tj. zapadł w sytuacji, gdy upłynął już okres przedawnienia karalności czynu przypisanego osk. W.R.Ł. Stosownie bowiem do dyspozycji art. 105 § 1 pkt 3 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (w pierwotnym brzmieniu) okres przedawnienia karalności przestępstwa stanowiącego zbrodnię komunistyczną, którego ustawowa granica zagrożenia karą pozbawienia wolności nie przekracza 5 lat mijał z upływem 5 lat od chwili czynu, przy czym powołany przepis 4 ust. 1 ustawy o IPN przewidywał wprawdzie, że bieg tego terminu jest liczony od dnia 1 stycznia 1990 r., ale w wersji, która początkowo weszła w życie nie wydłużał tego okresu poza granice wynikające z powszechnego prawa karnego obowiązującego w tym zakresie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym tej materii (por. wyrok z dnia 4 marca 2009 r. III KK 322/08 OSNKW 2009, z. 8, poz. 64, uchwała z dnia 25 maja 2010 I KZP 5/10 – OSNKW 2010, z. 7, poz. 55) podkreślono, że przy ustalaniu terminu przedawnienia karalności zbrodni komunistycznych określonych w art. 2 ust. 1 tej ustawy, konieczne jest uwzględnianie przepisów regulujących przedawnienie karalności przestępstw zawartych w przepisach Kodeksu karnego z 1969 r. (po nowelizacji z dnia 7 lipca 1995 r. – Dz. U. Nr 95, poz. 475), Kodeksu karnego z 1997 r. oraz ustawy Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554 ze zm.). Zatem przepis art. 4 ust. 1 ustawy o IPN w pierwotnym brzmieniu określał na nowo moment rozpoczęcia biegu okresu przedawnienia, ale nie zmieniał długości tych okresów wynikających z norm powszechnego prawa karnego. Dopiero przepis art. 4 ust. 1a ustawy o IPN (wprowadzony ustawą z dnia 9 kwietnia 1999 r. – Dz. U. Nr 38, poz. 360) wydłużył okresy przedawnienia karalności przestępstw uznanych za zbrodnie komunistyczne do dwudziestu i trzydziestu lat. Jednak rozwiązanie to nie objęło czynu przypisanego W. R. Ł. Przestępstwo z art. 167 § 1 k.k. z 1969 r. zagrożone było karą pozbawienia wolności do lat dwóch, ograniczenia wolności albo grzywny. Zgodnie zatem z normą art. 105 § 1 pkt 3 k.k. z 1969 r. przedawnienie jego karalności nastąpiło z upływem 5 lat od dnia 1 stycznia 1990 r., czyli z dniem 1 stycznia 1995 r. albowiem do tego momentu nie wszczęto postępowania w tej sprawie, zatem norma art. 106 k.k. z 1969 r. nie miała zastosowania.

Podzielenie stanowiska autora kasacji o wystąpieniu ujemnej przesłanki procesowej jest konsekwencją stanowiska, że zmiana okresów przedawnienia przestępstw uznanych za zbrodnie komunistyczne nie uchyliła skutków przedawnienia, które już nastąpiło. Okres przedawnienia, który już upłynął nie może bowiem odżyć na skutek zmiany przepisów – wprowadzonej już po jego zakończeniu. W tej sytuacji należało uznać, że w niniejszej sprawie doszło do uchybienia o charakterze bezwzględnej przyczyny odwoławczej w następstwie prowadzenia postępowania karnego oraz wydania wyroków skazujących, pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności czynu przypisanego osk. W. R. Ł.

Konsekwencją takiego ustalenia było uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lutego 2010 r. oraz zmienionego nim wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 6 października 2009 r. i umorzenie postępowania. Kosztami procesu obciążono w tej sytuacji Skarb Państwa."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.4. Czyn ciągły a powaga rzeczy osądzonej. Granice środka odwoławczego

przepisy: art. 12 k.k., art 17 § 1 pkt 7 k.p.k.; art. 433 k.p.k.
hasła: *Res iudicata*, Czyn ciągły

Wyrok z dnia 5 stycznia 2011 r., V KK 64/10

Teza:

1. Chociaż jest pożądane, by środek odwoławczy był konstruowany w sposób przejrzysty, a więc grupował w tzw. petitum wszystkie zarzuty stawiane skarżonemu orzeczeniu, to granice rozpoznania wyznacza treść całego środka odwoławczego, jeżeli z niej wynika zamiar zaskarżenia.

2. Sąd Najwyższy wykluczył możliwość prowadzenia postępowania o zachowanie (zachowania), stanowiące element i mieszczący się w ramach czasowych czynu ciągłego, co do którego zapadł prawomocny wyrok skazujący lub warunkowo umarzający postępowanie. Reguła ta nie znajduje wyjątku, niezależnie od tego, czy kolejne postępowanie miałoby się toczyć z powodu późniejszego ujawnienia zachowań stanowiących element osądzonego już czynu ciągłego, czy też, jak w sprawie niniejszej, w wyniku orzeczenia sądu odwoławczego.

3. Istota czynu ciągłego (art. 12 k.k.) i powaga rzeczy osądzonej powodują, że nie jest możliwe prowadzenie postępowania zawsze wtedy, gdy miałoby ono dotyczyć zachowań (zachowania) będących elementem i mieszczących się w ramach czasowych czynu ciągłego, za który sprawca został prawomocnie skazany. Trzeba powtórzyć, że nie ma przy tym znaczenia, czy postępowanie miałoby się toczyć z powodu późniejszego ujawnienia owych zachowań, czy też z innego powodu, np. – jak w niniejszej sprawie – określonego rozstrzygnięcia sądu odwoławczego. Rozstrzygnięcie to, uchylające w części wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujące w wyznaczonym zakresie sprawę do ponownego rozpoznania, nie mogło bowiem przełamać zakazu wynikającego z treści art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna. Nawet gdyby nie podzielić poglądu, że sąd ad quem błędnie przyjął, iż w sprawie nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza, zaskarżony wyrok nie mógłby się ostać. Nie sposób bowiem zaprzeczyć, że sąd drugiej instancji ograniczył rozpoznanie sprawy do zarzutu ujętego w petitum apelacji, zupełnie pomijając zarzuty całkiem czytelnie sformułowane w dalszej części skargi. Nie ma racji autor odpowiedzi na kasację, gdy twierdzi, że skoro jedynym zarzutem, który został sformułowany w petitum apelacji obrońcy był zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., to nie jest zasadny zarzut ujęty w pkt. b) kasacji. Należy bowiem przyjąć, że chociaż jest pożądane, by środek odwoławczy był konstruowany w sposób przejrzysty, a więc grupował w tzw. petitum wszystkie zarzuty stawiane skarżonemu orzeczeniu, to granice rozpoznania wyznacza treść całego środka odwoławczego, jeżeli z niej wynika zamiar zaskarżenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 maja 2005 r., III KK 266/04, LEX nr 150576, z dnia 24 stycznia 2007 r., III KK 231/06, LEX nr 467598). Nie ulega wątpliwości, że stawiając jako pierwszoplanowy zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., autorka apelacji sformułowała też inne zarzuty, do których w żaden sposób nie odniósł się sąd odwoławczy. Słusznie więc skarżąca podniosła, że doszło do rażącego naruszenia przepisów art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. i że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku. Zgodził się z tym na rozprawie kasacyjnej prokurator, zgłaszając wspomniany wcześniej wniosek.

Postąpienie zgodnie z tym wnioskiem, sformułowanym też jako alternatywny w kasacji, nie byłoby jednak słuszne, bowiem trafnie skarżąca podniosła zarzut nieuwzględnienia przez sąd odwoławczy bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci rei iudicatae.

Dalsze w tym względzie rozważania należy poprzedzić przytoczeniem istotnych fragmentów uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku. Słusznie sąd ad quem wskazał, nawiązując zresztą do wymienionej wcześniej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2007 r., że o skutkach procesowych popełnienia czynu ciągłego, m.in. powadze rzeczy osądzonej, można mówić dopiero wówczas, gdy popełnienie przestępstwa uznanego za czyn ciągły w rozumieniu art. 12 k.k., zostanie procesowo stwierdzone. Równie słuszne jest stwierdzenie, że wyrokiem z dnia 21 maja 2008 r. Sąd Apelacyjny objął klamrą jedności cztery czyny zabronione, opisane w punktach II, III, IV i V części wstępnej wyroku Sądu Okręgowego i rozstrzygnął, że w tym zakresie Paweł R. dopuścił się czynu ciągłego. Podobnie trafna jest uwaga, że ponieważ w wymienionym wyroku Sąd Apelacyjny przyjął, iż oskarżony dopuścił się w określonym czasie czynu ciągłego, orzeczenie to zyskało cechę materialnej prawomocności i w konsekwencji wyznaczyło zakres powagi rzeczy osądzonej w ewentualnym późniejszym postępowaniu. Powyższe konstatacje, zwłaszcza pogląd wyrażony w ostatnim zdaniu, powinny doprowadzić do uznania zasadności podniesionego w apelacji zarzutu. Należało bowiem przyjąć, że skoro orzeczenie Sądu Apelacyjnego wydane 21 maja 2008 r. określiło, iż od 22 lutego 2005 r. do 6 września 2006 r. (z wyłączeniem pewnych odcinków czasowych) oskarżony dopuścił się czynu ciągłego, polegającego m.in. na udzielaniu innym osobom amfetaminy i marihuany, i tym samym wyznaczyło zakres powagi rzeczy osądzonej w późniejszym postępowaniu, to przy braku podstaw do uznania, że zachowania opisane w pkt. I aktu oskarżenia nie były objęte tym samym, z góry powziętym zamiarem, nie mogło toczyć się kolejne postępowanie dotyczące tych zachowań, tj. udzielania przez oskarżonego amfetaminy od lipca 2005 r. do 6 września 2006 r. (z wyłączeniem tych samych co poprzednio odcinków czasowych), a więc w okresie mieszczącym się w ustalonym wcześniej przedziale czasowym. Oczywiście, nie mogło uchylić zakazu ustanowionego przepisem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., orzeczenie Sądu, nakazujące ponowne rozpoznanie sprawy w określonym zakresie.

Nie dostrzegł Sąd Apelacyjny orzekający w sprawie, że orzeczenie uchylające jest sprzeczne z poglądami, które sam wyraził. Zaznaczył przecież, że „możliwe jest konstruowanie czynu ciągłego w oparciu o zachowania polegające na udzielaniu środków narkotycznych odpłatnie i nieodpłatnie oraz w oparciu o zachowania polegające na udzielaniu takich środków osobom małoletnim i pełnoletnim", a w konsekwencji stwierdził, że „obrońca oskarżonego słusznie zarzucił Sądowi Okręgowemu obrazę prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 12 k.k. do zachowań, składających się na czyny ciągłe, opisane w pkt. I, II, III, V oraz czynu opisanego w pkt IV części wstępnej", a więc do wszystkich zachowań ujętych w akcie oskarżenia. Skoro tak, to właściwym postąpieniem byłoby uchylenie w całości wyroku w odniesieniu do Pawła R., po to, by w ponowionym postępowaniu całokształt jego przestępczej aktywności został oceniony w ramach jednego czynu ciągłego, po usunięciu mankamentu wytkniętego przez sąd odwoławczy. Można dodać, że niezgodnie z przytoczonym twierdzeniem sąd ad quem w zaskarżonym kasacją wyroku przyjął, iż „Sąd Apelacyjny w W. w wyroku z 21 maja 2008 r., orzekając co do pięciu czynów zabronionych przypisanych oskarżonemu Pawłowi R. dostrzegł, że cztery z tych czynów podlegają połączeniu prawnym węzłem jedności przewidzianym w art. 12 k.k., jako jeden czyn zabroniony". Podobnie, na gruncie przytoczonego fragmentu uzasadnienia wyroku wydanego w sprawie, trudno zgodzić się z Sądem Apelacyjnym orzekającym w sprawie, że częściowe uchylenie wyroku świadczy o tym, iż sąd odwoławczy uznał, że nie wszystkie ujęte w akcie oskarżenia zachowania oskarżonego wchodzą w skład jednego czynu ciągłego. Ten pogląd opiera się na założeniu, jak pokazuje praktyka wzruszalnym, iż nie jest możliwe, by orzeczenie sądu odwoławczego było dotknięte wadą.

Sąd Apelacyjny w zaskarżonym kasacją wyroku wyraził pogląd, że prawomocne skazanie Pawła R. wyrokiem tego Sądu w sprawie stoi na przeszkodzie, ze względu na treść art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., ponownemu postępowaniu o później ujawnione zachowania tego oskarżonego, będące elementem czynu ciągłego, natomiast prawny zakaz ponownego postępowania nie dotyczy możliwości osądzenia oskarżonego za czyn zabroniony objęty pierwotną skargą publiczną, który nie został objęty przez Sąd Apelacyjny klamrą jedności. Odwołał się w tym względzie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2007 r. oraz do wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 marca 2009 r., uwzględniającego apelację prokuratora od wyroku Sądu Okręgowego w Ś., umarzającego postępowanie.

Należy jednak zauważyć, że wspomniana uchwała Sądu Najwyższego, tak w zakresie tezy, jak i uzasadnienia nie wspiera poglądu Sądu Apelacyjnego, a w istocie mu przeczy. W tezie wskazano, że „wówczas, gdy sąd uznał, że objęte jednolitym zamiarem zachowania oskarżonego stanowią jeden czyn zabroniony w rozumieniu art. 12 k.k., zakres powagi rzeczy osądzonej wyznaczony jest ustalonym w wyroku skazującym lub warunkowo umarzającym czasem jego popełnienia". Natomiast w uzasadnieniu wyrażono pogląd, że „zakres prawomocności orzeczenia sądu określony jest (...) tym, o czym sąd rzeczywiście orzekł. W ewentualnym późniejszym postępowaniu nie będzie już możliwości orzekania o tych elementach, które objęte zostały przyjętą przez sąd konstrukcją czynu ciągłego. Nie tylko jednak o nich. Ponieważ sąd przyjął, że sprawca dopuścił się w określonym okresie czynu ciągłego, orzeczenie jego – także w zakresie owej ciągłości – uzyskuje cechę materialnej prawomocności i w konsekwencji wyznacza zakres powagi rzeczy osądzonej w ewentualnym późniejszym postępowaniu". Wskazano również, że „zakres powagi rzeczy osądzonej «pokryje» cały czasokres przypisanego czynu ciągłego" oraz z aprobatą przywołano wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1935 r., 1 K. 675/35 (Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzeczenia Izby Karnej 1936, zeszyt VI, poz. 216), stwierdzający, że „osądzenie czynu popełnionego w ciągłości pokrywa wszystkie wchodzące w tę ciągłość poszczególne czyny, niezależnie od tego, czy były one znane sądowi, czy nie, i w jakim stopniu mogły dojść do jego wiadomości". Cytowane fragmenty jasno wskazują, że w omawianej uchwale Sąd Najwyższy wykluczył możliwość prowadzenia postępowania o zachowanie (zachowania), stanowiące element i mieszczący się w ramach czasowych czynu ciągłego, co do którego zapadł prawomocny wyrok skazujący lub warunkowo umarzający postępowanie. Reguła ta nie znajduje wyjątku, niezależnie od tego, czy kolejne postępowanie miałoby się toczyć z powodu późniejszego ujawnienia zachowań stanowiących element osądzonego już czynu ciągłego, czy też, jak w sprawie niniejszej, w wyniku orzeczenia sądu odwoławczego.

Tożsamy pogląd na gruncie Kodeksu karnego z 1997 r. był nieraz wyrażany w orzecznictwie sądów. Np. Sąd Apelacyjny w Katowicach stwierdził, że „przestępstwo ciągłe jako instytucja prawa karnego materialnego obejmuje wielość czynów zamkniętych w określonych ramach czasowych i spełniających pozostałe kryteria wzajemnej łączności, a zatem wyłączenie z tegoż przestępstwa do odrębnego rozpoznania pewnych zachowań, będące wynikiem określonych trudności procesowych, nie eliminuje tych zachowań z kręgu zachowań objętych «klamrą» przestępstwa ciągłego i tym samym nie pozbawia waloru res iudicata w wypadku prawomocnego osądzenia przestępstwa ciągłego, a to z kolei powoduje niedopuszczalność odrębnego – dodatkowego procesu w zakresie czynu będącego elementem składowym przestępstwa ciągłego (...). Zasada niepodzielności przedmiotu procesu karnego i podstawy odpowiedzialności stanowi z punku widzenia procesu karnego o niedopuszczalności prowadzenia innego postępowania do zachowań popełnionych przez sprawcę w okresie wyznaczonym przez początek i koniec zachowań składających się na przestępstwo ciągłe" (postanowienie z dnia 20 czerwca 2001 r., II AKo 92/01, LEX nr 53214, Prok. i Pr.-wkł. 2002/5/28). Taki sam pogląd wyraził Sąd Ape-

lacyjny w Lublinie, stwierdzając, że „prawomocne zakończenie postępowania karnego, którego przedmiotem był czyn ciągły, oznacza więc, że nie jest możliwe prowadzenie innego postępowania do zachowań popełnionych przez sprawcę w okresie wyznaczonym przez początek pierwszego i zakończenie ostatniego zachowania składającego się na czyn ciągły, byłoby to bowiem postępowanie karne «co do tego samego czynu tej samej osoby»" (postanowienie z dnia 2 października 2002 r., II AKa 180/02, LEX nr 77486, Prok. i Pr.-wkł. 2003/4/27). Nie inaczej, przed uchwałą z dnia 15 czerwca 2007 r., podchodził do tego zagadnienia Sąd Najwyższy. Wskazywał, że podstawą odpowiedzialności za czyn ciągły są „wszystkie objęte znamieniem ciągłości zachowania, a granice wyznacza początek pierwszego i zakończenie ostatniego z zachowań, jeśli wszystkie zostały podjęte z góry powziętym zamiarem. Przyjęcie tej konstrukcji «czynu ciągłego» przesądza o konieczności stosowania zasady ne bis in idem procedatur wyrażonej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k." (wyrok z dnia 15 września 2005 r., II KK 15/05, LEX nr 157549) oraz że „jeżeli tylko zostały spełnione przesłanki powodujące potraktowanie określonego zachowania jako fragmentu czynu ciągłego, nie jest możliwe prowadzenie innego postępowania co do zachowań podjętych przez sprawcę w okresie wyznaczonym przez początek pierwszego i zakończenie ostatniego zachowania składającego się na czyn ciągły" (postanowienie z dnia 29 marca 2006 r., I KZP 58/05, R-OSNKW 2006, poz. 673, LEX nr 180755). Jest widoczne, że i te judykaty stanowczo wykluczają możliwość prowadzenia postępowania również w takim układzie procesowym, jaki zaistniał w rozpatrywanej sprawie. Zachowania przypisane Pawłowi R. w ostatnim wyroku skazującym są bowiem fragmentem i mieszczą się w ramach czasowych czynu ciągłego, za który ten sprawca wcześniej został prawomocnie skazany. Nadto, jak wcześniej wspomniano, z uzasadnienia pierwszego wydanego w sprawie wyroku Sądu Apelacyjnego jasno wynika, że gdyby nie pojawiły się wątpliwości co do zasadności skazania oskarżonego przez sąd pierwszej instancji za udostępnianie zabronionych środków małoletnim, to sąd odwoławczy skazałby go za wszystkie zachowania w ramach jednego przestępstwa ciągłego. W takim razie nasuwa się uwaga, że sprawcy ostatecznie przypisano nie jedno, a dwa przestępstwa ciągłe, a więc pogorszono jego sytuację, tylko z powodu nieprawidłowości leżących po stronie sądu pierwszej instancji, co byłoby nie do przyjęcia konsekwencją zaskarżonego kasacją wyroku.

Jak wcześniej odnotowano, Sąd Apelacyjny uznał, że wyrok tego Sądu wydany w, skazujący za czyn ciągły, stałby na przeszkodzie prowadzeniu ponownego postępowania wobec Pawła R. wtedy, gdyby to postępowanie dotyczyło później ujawnionych, nieosądzonych zachowań tego oskarżonego, będących elementem przypisanego mu czynu ciągłego. W tym zakresie powtórzył pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 marca 2009 r., do którego „obszernie umotywowanego" stanowiska, uznając je za własne, odesłał. Należy więc przypomnieć, że w uzasadnieniu tego wyroku, uchylającego wyrok sądu meriti, umarzający postępowanie, wspomniano, że motywując swoje stanowisko sąd a quo posiłkował się dwoma judykatami: uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., I KZP 29/01, OSNKW 2001, z. 1-2, poz. 2 oraz wymienioną wcześniej uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2007 r., I KZP 15/07. Przytoczono pierwszą z wymienionych uchwał [„Prawomocne skazanie za czyn ciągły (art. 12 k.k.) stoi na przeszkodzie, ze względu na treść art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., ponownemu postępowaniu o później ujawnione zachowania, będące elementami tego czynu, które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia, niezależnie od tego, jak ma się społeczna szkodliwość nowo ujawnionych fragmentów czynu ciągłego do społecznej szkodliwości zachowań uprzednio w ramach tego czynu osądzonych"] i zwrócono uwagę, że „idea uchwały sprowadza się do tego, że prawomocne skazanie za czyn ciągły z art. 12 k.k. stoi na przeszkodzie prowadzeniu ponownego postępowania wobec osoby o zachowania będące elementami tego czynu, które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia, ale

które zostały ujawnione później, a in concreto taka sytuacja nie zachodzi". Rozumienie cytowanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r. (w rzeczywistości Sąd Okręgowy w Ś. w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2008 r., do niej nie nawiązał) przez Sąd Apelacyjny wypada uznać za jednostronne. Wspomniana uchwała została podjęta na gruncie określonego układu procesowego, polegającego na tym, że po prawomocnym skazaniu za czyn ciągły, zostały ujawnione inne zachowania sprawcy będące elementami tego czynu. Z uchwały jednak nie wynika, że Sąd Najwyższy stwierdził, iż tylko w takim, w praktyce najczęściej spotykanym układzie, wyłączone jest prowadzenie postępowania. Jednostronne odczytywanie wspomnianej uchwały jest niewłaściwe również z tego powodu, że zawodne byłoby rozpatrywanie dopuszczalności postępowania według kryterium czasu ujawnienia przestępczych zachowań sprawcy. Można wszak wyobrazić sobie sytuację, że za zachowania osadzone w tych samych ramach czasowych, składające się na jeden czyn ciągły, sprawca sądzony jest w dwóch osobnych procesach, z których jeden, dotyczący zachowań później ujawnionych, został zakończony prawomocnym wyrokiem skazującym lub warunkowo umarzającym postępowanie. Nie ulega wątpliwości, że w takim razie zaistniałaby przeszkoda do prowadzenia drugiego procesu, choćby dotyczył zachowań wcześniej ujawnionych. Istota czynu ciągłego (art. 12 k.k.) i powaga rzeczy osądzonej powodują, że nie jest możliwe prowadzenie postępowania zawsze wtedy, gdy miałoby ono dotyczyć zachowań (zachowania) będących elementem i mieszczących się w ramach czasowych czynu ciągłego, za który sprawca został prawomocnie skazany. Trzeba powtórzyć, że nie ma przy tym znaczenia, czy postępowanie miałoby się toczyć z powodu późniejszego ujawnienia owych zachowań, czy też z innego powodu, np. – jak w niniejszej sprawie – określonego rozstrzygnięcia sądu odwoławczego. Rozstrzygnięcie to, uchylające w części wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujące w wyznaczonym zakresie sprawę do ponownego rozpoznania, nie mogło bowiem przełamać zakazu wynikającego z treści art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Jak wcześniej nadmieniono, w uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku Sąd Apelacyjny w W. odstąpił od szerokiego przedstawienia argumentacji, odwołując się do poglądów zawartych w uzasadnieniu wyroku tego Sądu z dnia 5 marca 2009 r. Sąd Apelacyjny uznał wtedy, iż tenże Sąd, orzekający po raz pierwszy w postępowaniu odwoławczym wykreował dwa czyny ciągłe, rozstrzygnął prawomocnie o jednym z nich, zaś co do drugiego zdecydował o uchyleniu zaskarżonego wyroku orzeczenia i przekazaniu sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Wyraził tym samym wiążące sąd meriti zapatrywanie prawne i wskazania co do dalszego postępowania (art. 442 § 3 k.p.k.). Stwierdził też Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 marca 2009 r., że nie ma znaczenia podobny czasokres przestępnych zachowań opisanych w poszczególnych punktach wyroku, skoro sąd odwoławczy w wyroku z dnia 21 maja 2008 r. przesądził, że czyn z art. 59 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. stanowi odrębny czyn ciągły, pozostający poza konstrukcją czynu ciągłego opisanego w pkt. II wyroku Sądu Apelacyjnego. Tak sformułowane poglądy nasuwają zastrzeżenia. W pierwszej kolejności trzeba zwrócić uwagę, że sąd odwoławczy „wykreował" tylko jeden czyn ciągły, bo o nim prawomocnie rozstrzygnął. Orzeczenie uchylające, a więc nie rozstrzygające merytorycznie, niczego pod względem prawnym nie kreowało, natomiast rozstrzygnięcie prawomocnie przypisujące sprawcy czyn ciągły rodziło ważkie konsekwencje dla dalszego postępowania, mianowicie takie, że niezależnie od intencji sądu odwoławczego niedopuszczalne stało się jego prowadzenie, z uwagi na zakaz wynikający z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Zasadnicze znaczenie miał przy tym fakt, że zachowania oskarżonego objęte uchyleniem mieściły się w ramach czasowych przypisanego mu prawomocnie czynu ciągłego, zatem nie pozostawały poza „konstrukcją" tego czynu. Jeżeli zaś chodzi o zapatrywanie prawne, które wiązałoby sąd a quo, to należy zauważyć, że brak jest w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z

dnia 21 maja 2008 r. takiego zapatrywania w ścisłym znaczeniu tego pojęcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009 r., II KK 224/08, OSNKW 2009, z. 5, poz. 39, LEX nr 486194, teza 1), nadto, co wyżej wskazano, domniemane z treści wyroku zapatrywanie nie mogło usunąć wykreowanej tym wyrokiem przeszkody procesowej.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku, rozstrzygając o kosztach postępowania w sprawie zgodnie z art. 632 pkt 2 w zw. z art. 634 i art. 518 k.p.k. Wobec zgłoszenia przez obrońcę stosownego wniosku, zasądzono na jej rzecz wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie kasacji, według stawki określonej w § 14 ust. 3 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).”

1.2.5. Konsekwencje niestawiennictwa pełnomocnika na rozprawie w przedmiocie odszkodowania

przepisy: art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., art. 552 k.p.k., art. 79 § 3 k.p.k., art.450 § 3 k.p.k., art. 556 § 3 k.p.k.
hasła: Pełnomocnik

Wyrok z dnia 5 stycznia 2011 r., V KK 116/10

Teza:

Niestawiennictwo należycie powiadomionego o terminie rozprawy apelacyjnej pełnomocnika wyznaczonego dla wnioskodawcy z powodu określonego w art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., tamuje rozpoznanie sprawy o odszkodowanie dochodzone na podstawie art. 552 k.p.k. (art. 79 § 3 k.p.k. w zw. z art. 450 § 3 k.p.k. z art. 556 § 3 k.p.k.).

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Trafny jest zarzut zaistnienia tzw. bezwzględnego powodu odwoławczego, określonego w art. 439 § 1 pkt 10 część druga k.p.k. Przypomnieć należy, że Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 28 maja 2007 r. wyznaczył wnioskodawcy na podstawie art. 556 § 3 zd. drugie k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. pełnomocnika z urzędu w osobie adw. W. S., po przeprowadzeniu dowodu z opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów, złożonej w sprawie Sądu Rejonowego w L., którzy stwierdzili u S. L. cechy osobowości paranoicznej, i w związku z tym znacznie ograniczoną możność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swym postępowaniem, polegającego na znieważeniu funkcjonariuszy Policji bezpośrednio przed zatrzymaniem wnioskodawcy (art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.). W sprawie tej biegli ostatecznie stwierdzili, że Stefan L. z uwagi na chorobę psychiczną w postaci zespołu urojeniowego tempore criminis miał całkowicie zniesioną poczytalność i „może uczestniczyć w postępowaniu karnym w sensie fizycznym, natomiast nie jest w stanie samodzielnie realizować linii obrony z uwagi na występujące zaburzenia myślenia” (opinia k. 323 – 333 akt załączonych). Opinia ta oraz uzupełniające ustnie opinie zespołów biegłych, którzy występowali w tejże sprawie, stanowiły jedną z podstaw prawomocnego umorzenia postępowania wobec S. L. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. o zarzucony czyn z art. 226 § 1 k.k. z powodu niepoczytalności oskarżonego. Orzeczenia Sądów obu instancji – z dnia 3 marca 2004 r. i z 24 kwietnia 2009 r., a także akta zawierające je, Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 10 czerwca 2009 r. zaliczył do

materiału dowodowego. Brał w niej udział pełnomocnik z urzędu (k. 126 – 127). Nie ulega zatem wątpliwości, że nie tylko w czasie postępowania pierwszoinstancyjnego, ale również postępowania odwoławczego zachodziła uzasadniona wątpliwość co do poczytalności wnioskodawcy, określona w art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., rozumiana na gruncie procesowym w ten sposób, że nie jest on w stanie bez pomocy pełnomocnika prowadzić rozsądnej (rozumnej) obrony; tu – swoich praw (zob. wywód postanowienia z dnia 29 marca 2010 r., I KZP 6/10 – OSNKW 2010, z. 8, poz. 65). Dostrzegł to już Sąd pierwszej instancji, który wyznaczył wnioskodawcy pełnomocnika z urzędu, uznając, że postępowanie musi się toczyć z jego udziałem. Wyrazem uznania nie tylko obowiązkowej reprezentacji, ale i obowiązkowego uczestnictwa pełnomocnika w rozprawie było jej odroczenie w dniu 28 maja 2007 r. w celu umożliwienia mu zapoznania się z aktami i wezwania go do udziału w niej (k. 32). Sąd jako podstawę takiej decyzji trafnie wskazał art. 556 § 3 zd. drugie k.p.k. Przepis ten stanowi, że „żądający odszkodowania może ustanowić pełnomocnika. Przepisy art. 78 – 81 stosuje się odpowiednio". Odesłanie do całego art. 79 k.p.k. powoduje konieczność stosowania również § 3, określającego, że udział w rozprawie obrońcy, a więc i pełnomocnika, w wypadku, o którym mowa w art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., jest obowiązkowy. Przepis art. 556 § 3 zd. drugie k.p.k., czego nie dostrzeżono w pisemnej odpowiedzi na kasację, dopełnia dyspozycję art. 88 § 1 k.p.k., a w odniesieniu do art. 78 k.p.k. jedynie ją powtarza. Rezultaty wykładni systemowej wykluczają przyjęcie, że art. 88 § 1 k.p.k. stanowi swoisty lex specialis do art. 556 § 3 zd. drugie k.p.k., tylko dlatego, że ten pierwszy przepis również powołuje art. 78 k.p.k.

Obowiązek odpowiedniego stosowania art. 79 (w tym § 3) k.p.k. do pełnomocnika, wynikający z dyspozycji art. 556 § 3 zd. drugie k.p.k., poszerza o pełnomocnika wnioskodawcy obarczonego cechą, o której mowa w art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., krąg osób, objętych dyspozycją art. 450 § 1 k.p.k. Do takiego pełnomocnika nie ma więc zastosowania art. 450 § 2 k.p.k., przewidujący fakultatywny tylko udział pełnomocnika w rozprawie odwoławczej, jeżeli prezes sądu lub sąd nie uzna jego udziału za konieczny. W konsekwencji, niestawiennictwo należycie powiadomionego o terminie rozprawy apelacyjnej pełnomocnika wyznaczonego dla wnioskodawcy z powodu określonego w art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., tamuje rozpoznanie sprawy o odszkodowanie dochodzone na podstawie art. 552 k.p.k. (art. 79 § 3 k.p.k. w zw. z art. 450 § 3 k.p.k. z art. 556 § 3 k.p.k.). Słusznie też zauważono w literaturze, że udział pełnomocnika w rozprawie jest obowiązkowy, ponieważ art. 79 § 3 k.p.k. nie ogranicza obowiązkowego udziału obrońcy w rozprawie głównej, lecz przewiduje go w odniesieniu do wszystkich rozpraw (P. Hofmański, E. Sadzik i K. Zgryzek: Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 468 – 682 pod red. P. Hofmańskiego, t. III, Warszawa 2007, s. 407). Niebranie przez takiego pełnomocnika udziału w rozprawie powoduje więc konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 439 § 1 pkt 10 część druga k.p.k.).

Pierwszy zarzut kasacyjny, to jest wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, okazał się zatem zasadny. Rozpoznanie skargi w tym zakresie było wystarczające dla wydania wyroku, a – pozostałych jawiło się jako przedwczesne (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Wyznaczając rozprawę Sąd odwoławczy będzie respektował przytoczone wyżej zapatrywanie prawne, a rozpatrując merytorycznie apelację skonfrontuje powód zatrzymania, wymieniony w protokole zatrzymania osoby (k. 79), z kumulatywnymi podstawami zastosowania tego środka przymusu, określonymi w art. 244 § 1 k.p.k., oraz oceni czy niewskazanie którejkolwiek z tych akcesoryjnych podstaw w protokole zatrzymania przesądza o jego niezasadności, czy zasadność tę można wykazywać przy pomocy także innych środków dowodowych."

1.2.6. Zasada *in dubio pro reo* przy badaniu trzeźwości

przepisy: art. 5 § 2 k.p.k.
hasła: Zasada *in dubio pro reo*

Wyrok z dnia 10 lutego 2011 r., V KK 281/10

Teza:

O zaistnieniu sytuacji opisanej w art. 5 § 2 k.p.k. można mówić tylko wówczas, gdy pomimo podjęcia starań, nie zgromadzono dowodów, które pozwoliłyby na usunięcie istniejących w sprawie wątpliwości. Sąd okręgowy natomiast stwierdzając, że ma wątpliwości co do tego, czy urządzenie, za pomocą którego przeprowadzono badanie trzeźwości oskarżonego, było w pełni sprawne, nie podjął próby przeprowadzenia jakichkolwiek dowodów, które usunęłyby te wątpliwości.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest zasadna, w szczególności w zakresie, w jakim skarżący podnosi zarzut obrazy art. 7 k.p.k. Bezsprzecznie bowiem Sąd Odwoławczy wydając w sprawie orzeczenie reformatoryjne nie brał pod uwagę wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów. Co więcej, Sąd ten, zarzucając orzeczeniu pierwszoinstancyjnemu, że zostało wydane z naruszeniem art. 5 § 2 k.p.k. sam wyrokował w sposób rażący naruszając zasadę in dubio pro reo.

Niewątpliwie ma rację skarżący wskazując na to, że przyjęte przez Sąd Odwoławczy w ślad za Sądem pierwszej instancji ustalenie, „iż Eugeniusz S. przebywając w dniu 12 sierpnia 2007 r. na strzelnicy PZŁ w M. spożył nieustaloną ilość alkoholu, a następnie, jako kierujący, wyjechał swym samochodem osobowym z parkingu strzelnicy” (k. 3 uzasadnienia wyroku SO) stoi w jaskrawej sprzeczności z uniewinnieniem oskarżonego od stawianego mu zarzutu. Jeżeli przyjęto bowiem, że oskarżony kierował samochodem będąc „po użyciu alkoholu” rozważenia wymagało, czy zachowanie takie nie wyczerpało znamion wykroczenia opisanego w art. 87 § 1 k.w. – z wszystkimi konsekwencjami dla odpowiedzialności oskarżonego wynikającymi z upływu czasu. Sąd Odwoławczy ten aspekt sprawy całkowicie pominął w uzasadnieniu swego wyroku. Słuszny zatem jest zarzut obrazy art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k.

Znacznie istotniejsze są jednak uchybienia, których dopuścił się ten Sąd w zakresie prawidłowego zastosowania art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku zasadniczym powodem przyjętego rozstrzygnięcia było to, że „nie można jednoznacznie wykluczyć, zważając na przyjętą przez oskarżonego linię obrony i stanu tego nie zmieniają wnioski przeprowadzonych w sprawie opinii biegłych, że na wynik badania wpływ miał, tak zwany alkohol zalegający lub też, że wystąpił błąd urządzenia pomiarowego” (k. 4 tego uzasadnienia). Analizując powyższą kwestię, na wstępie należy stwierdzić, że przyjęta przez Sąd Odwoławczy konkluzja nie pozostaje w istocie w zgodzie z „przyjętą przez oskarżonego linią obrony”, który w ogóle zakwestionował spożywanie przez siebie alkoholu w innej postaci niż przyjęcie lekarstwa Intractum Visci oraz wyjaśnił, że nie kierował samochodem po opuszczeniu strzelnicy. Wiarygodność wyjaśnień oskarżonego w tym zakresie została podważona zgromadzonymi w sprawie dowodami. Jak wynika z jednoznacznej opinii Zakładu Medycyny Sądowej PAM (k. 130 – 132 i k. 225 – 230 akt), której wartości dowodowej Sąd Odwoławczy nie kwestionował, spożycie przez oskarżonego kropli Intractum Visci w ilości przez niego podanej nie mogło spowodować stężenia alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu wykazanego badaniem Alco – Sensorem. Ustalenie natomiast okoliczności, że to oskarżony kierował samocho-

dem osobowym, przy którym go zatrzymano, oparte zostało na zeznaniach obiektywnego świadka zdarzenia – Beaty K. (k. 12, 192 – 193 i 208) oraz przybyłych na miejsce funkcjonariuszy policji Sławomira M. (k. 25, 194 – 195 i 208) i Piotra S. (k. 27, 195 i 207v – 208). Zeznania tych świadków oba Sądy rozpoznające sprawę uznały za wiarygodne. W tej sytuacji, stwierdzić należy, że na rozstrzygnięcie Sądu Odwoławczego nie miała istotniejszego wpływu przyjęta przez oskarżonego linia obrony.

Kolejnymi kwestiami wymagającymi rozważenia jest to, czy na wynik badania trzeźwości oskarżonego mógł mieć „alkohol zalegający lub też, że wystąpił błąd urządzenia pomiarowego". Wystąpienie pierwszej z tych okoliczności stanowczo zostało wykluczone przez wszystkich biegłych sporządzających opinie dla potrzeb niniejszej sprawy (k. 116 – 118, k. 225 – 230 oraz k. 234 – 237). Biegli ci przyjmują, że „alkohol zalegający są to resztkowe ilości etanolu oraz opary utrzymujące się w jamie ustnej przez około 15 minut po zakończeniu konsumpcji napoju alkoholowego" (k. 237). Jak wynika z ustaleń Sądu pierwszej instancji nie było możliwości, aby oskarżony w okresie 15 minut poprzedzających poddanie go badaniu Alco – Sensorem spożył w/w lekarstwo lub inny napój zawierający alkohol etylowy. Tym samym brak jest podstaw do przyjęcia, że na wynik badania mógł mieć wpływ „alkohol zalegający". Dopuszczenie takiej możliwości przez Sąd Odwoławczy jest wnioskiem dowolnym, nie opartym na żadnym z istniejących w sprawie dowodów, a więc przyjętym z rażącym naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 7 k.p.k.

Odmiennie ocenić należy podniesione przez Sąd Okręgowy zagadnienie, czy na wynik badania trzeźwości oskarżonego mógł mieć wpływ błąd urządzenia pomiarowego. W świetle istniejącego w sprawie materiału dowodowego brak obecnie jakichkolwiek dowodów na to, że użyte urządzenie działało wadliwie. Jedynym dowodem w tej kwestii jest znajdujące się na k. 3 akt „Świadectwo legalizacji ponownej" z dnia 9 marca 2007 r., które zezwala na posługiwanie się nim do dnia 31 sierpnia 2007 r. (badanie w niniejszej sprawie przeprowadzone zostało 12 sierpnia 2007 r.). Niewątpliwie jednak prawidłowo przeprowadzone badanie trzeźwości oskarżonego powinno opierać się na dwukrotnym zbadaniu go w/w urządzeniem. Interweniujący policjanci, jak wynika z zeznań P. S. (k. 207v), nie dokonali ponownego badania „z uwagi na postawę oskarżonego", który „odmawiał wszelkiej współpracy". W tej sytuacji, winien on zostać poddany badaniu krwi, ale tego również nie uczyniono. To bezsporne uchybienie ze strony policjantów przeprowadzających wstępne czynności postępowania przygotowawczego, doprowadziło Sąd Odwoławczy do wniosku, że w sprawie istnieją nie dające się usunąć wątpliwości co do tego, czy urządzenie badawcze działało prawidłowo, a zatem czy oskarżony był rzeczywiście nietrzeźwy (w istocie opierając się na zeznaniach omówionych świadków można jedynie mówić o wątpliwościach co do tego, czy prawidłowo ustalono poziom alkoholu w wydychanym przez Eugeniusza S. powietrzu).

Sąd Odwoławczy wydając zaskarżone orzeczenie nie wziął jednak pod uwagę tego, że o zaistnieniu sytuacji opisanej w art. 5 § 2 k.p.k. można mówić tylko wówczas, gdy pomimo podjęcia starań, nie zgromadzono dowodów, które pozwoliłyby na usunięcie istniejących w sprawie wątpliwości. Sąd Okręgowy natomiast stwierdzając, że ma wątpliwości co do tego, czy urządzenie, za pomocą którego przeprowadzono badanie trzeźwości oskarżonego, było w pełni sprawne, nie podjął próby przeprowadzenia jakichkolwiek dowodów, które usunęłyby te wątpliwości.

Jak już wskazano wyżej, istnieją w sprawie dowody w postaci zeznań świadków, które wskazują na to, że oskarżony znajdował się pod znacznym wpływem alkoholu. W aktach znajduje się też świadectwo legalizacji ponownej użytego urządzenia, z którego wynika, że w dniu wykonania badania powinno ono być sprawne. Żaden z tych dowodów nie daje jednak pewnej odpowiedzi co do tego, czy badanie nie było obarczone błędem pomiaru

faktycznego poziomu alkoholu w wydychanym przez oskarżonego powietrzu. Oczywistym też jest, że przedmiotowego badania nie można powtórzyć. Można jednak podjąć próbę usunięcia istniejących wątpliwości, poprzez ustalenie, czy w dniu 12 sierpnia 2007 r. urządzenie to było używane w stosunku do innych osób, z jakim wynikiem i czy był to wynik wiarygodny, czy wskazania tego urządzenia były weryfikowane w tym czasie (dla potrzeb innych spraw) badaniem krwi i z jakim wynikiem, czy kiedykolwiek były zgłaszane zastrzeżenia do pracy tego urządzenia, a jeżeli tak, to z jakim skutkiem? Przede wszystkim zaś, czy po 31 sierpnia 2007 r. Alco – Sensor IV nr 068599 uzyskał ponownie świadectwo legalizacji? Dopiero podjęcie tego typu czynności pozwoli na przyjęcie, czy w sprawie istnieją rzeczywiste i nie dające się usunąć wątpliwości, co do sprawności działania urządzenia pomiarowego użytego w niniejszej sprawie.

Kierując się omówionymi względami, Sąd Najwyższy uznając zasadność zarzutów podniesionych w kasacji, orzekł o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. w postępowaniu odwoławczym. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten winien podjąć próbę przeprowadzenia omówionych dowodów, a także mieć na uwadze poczynione wyżej uwagi co do prawidłowej kwalifikacji prawnej zachowania oskarżonego."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.7. Usuwanie uchybienia w zakresie nieorzeczenia obligatoryjnego środka karnego

przepisy: art. 440 k.p.k., art. 41a § 2 k.k.
hasła: Rażąca niesprawiedliwość wyroku; Środki karne – ogólnie

Wyrok z dnia 20 stycznia 2011 r., V KK 366/10

Teza:

Przepis art. 440 k.p.k. przewiduje przecież nie tylko zmianę orzeczenia na korzyść oskarżonego, jeżeli utrzymanie go w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, ale także uchylenie orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów z tego samego powodu. Do tego drugiego typu rozstrzygnięcia nie odnosi się ukierunkowanie „na korzyść oskarżonego", co wynika z samej natury orzeczenia uchylającego, jako nie rozstrzygającego merytorycznie. Z brzmienia przepisu wynika zatem, że przewidziany w nim zakres rozpoznania sprawy niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, może prowadzić, poprzez uchylenie zaskarżonego orzeczenia, także do rozstrzygnięcia w dalszym postępowaniu niekorzystnego w porównaniu z treścią orzeczenia zaskarżonego.

Skoro zatem sprzężenie skazania na bezwzględną karę pozbawienia wolności za przestępstwo określonego rodzaju z orzeczeniem wskazanego w ustawie środka karnego jest koniecznym warunkiem prawidłowego stosowania prawa karnego, w tym wypadku uwzględniającym potrzebę ochrony małoletniego jako ofiary przestępstwa, to utrzymanie w mocy wyroku, w którym nie orzeczono o obligatoryjnym środku karnym, jawi się jako oczywiście niesprawiedliwe w sytuacji, gdy było możliwe wydanie rozstrzygnięcia zmierzającego do usunięcia zaistniałego uchybienia.

Ograniczając zakres uchylenia tylko do przedmiotu środka karnego Sąd Najwyższy nie postąpił w niniejszej sprawie w sposób wskazywany w uchwale składu siedmiu sędziów SN z dnia 25 marca 2010 r., sygn. I KZP 36/09 (OSNKW 2010/5/40), z której wynikałaby powinność uchylenia całego orzeczenia dotyczącego kary. Usunięcie uchybienia przepisowi art. 41a § 2 k.k. jest przecież możliwe i procesowo dopusz-

czalne bez konieczności uchylenia prawomocnego i wykonywanego orzeczenia o karze pozbawienia wolności.

Z uzasadnienia:

„Rozpoznając kasację Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Jest oczywiste, co stwierdził Sąd odwoławczy, że wyrok Sądu Rejonowego w G. wydany został z naruszeniem prawa materialnego. Wyraża się ono w tym, że skazując P. J. na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego (art. 197 § 1 k.k., art. 200 § 1 i 2 k.k.) Sąd Rejonowy nie orzekł obligatoryjnego w tej sytuacji środka karnego określonego w art. 41a § 2 kk. Prokurator wniósł wprawdzie apelację na niekorzyść oskarżonego, ale nie zarzucił w niej obrazy tego przepisu. Uchybienie to pozostało zatem poza granicami zaskarżenia na niekorzyść. Zwrócił natomiast na nie uwagę uczestniczący w rozprawie apelacyjnej prokurator Prokuratury Okręgowej w S., który popierając apelację wniósł o rozpoznanie jej także poza granicami zaskarżenia na podstawie art. 440 k.p.k. Sąd Okręgowy odrzucił jednak taką możliwość. Zważył, że uwzględnienie stanowiska zgłoszonego ustnie przez prokuratora w toku rozprawy apelacyjnej musiałoby doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku na niekorzyść oskarżonego, na co w jego przekonaniu przepis art. 440 k.p.k. nie pozwala.

Należy zauważyć, że pogląd Sądu Okręgowego wskazuje na nierozważenie pełnej treści art. 440 k.p.k. Przepis ten przewiduje przecież nie tylko zmianę orzeczenia na korzyść oskarżonego, jeżeli utrzymanie go w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, ale także uchylenie orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów z tego samego powodu. Do tego drugiego typu rozstrzygnięcia nie odnosi się ukierunkowanie „na korzyść oskarżonego", co wynika z samej natury orzeczenia uchylającego, jako nie rozstrzygającego merytorycznie. Z brzmienia przepisu wynika zatem, że przewidziany w nim zakres rozpoznania sprawy niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, może prowadzić, poprzez uchylenie zaskarżonego orzeczenia, także do rozstrzygnięcia w dalszym postępowaniu niekorzystnego w porównaniu z treścią orzeczenia zaskarżonego. Nie stoi temu na przeszkodzie art. 443 k.p.k., który dopuszcza wydanie orzeczenia surowszego niż uchylone, gdy było ono zaskarżone na niekorzyść. Warunek ten jest w niniejszej sprawie spełniony. Podkreślić trzeba, że w art. 434 § 1 in fine przewiduje się orzekanie na niekorzyść oskarżonego nie tylko w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym, lecz również podlegających uwzględnieniu z urzędu. Do tych ostatnich należą uchybienia przesądzające o tym, że utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku byłoby rażąco niesprawiedliwe w rozumieniu art. 440 k.p.k. [T. Grzegorczyk: Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 953, W. Grzeszczyk: Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 462, S. Zabłocki (w:) Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz pod red. Z. Gostyńskiego, Warszawa 2004, s. 207, por. postanowienie SN z dnia 24 lutego 2005, V KK 364/04, OSNKW 2005/3/30, wyrok SN z dnia 15 października 2008, II KK 220/08, OSNwSK 2008/1/2019, wyrok SN z dnia 19 sierpnia 2009, V KK 157/09, Lex Nr 519634].

Dostrzegając zatem przy rozpoznawaniu apelacji wniesionej na niekorzyść naruszenie prawa materialnego, nie podniesione przez skarżącego, Sąd odwoławczy powinien był rozważyć, czy utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku w części nie objętej zmianą, byłoby rażąco niesprawiedliwe, właśnie ze względu na obciążające go uchybienie. Rozważenie tej kwestii mieściłoby się w granicach rozpoznania sprawy określonych w art. 433 § 1 k.p.k. Szerszy zakres rozpoznania (ponad uchybienia podniesione w środku odwoławczym) miałby bowiem umocowanie w ustawie, a konkretnie w art. 434 § 1 w zw. z art. 440 k.p.k. Ewentualne uznanie, że przy braku orzeczenia o środku karnym w postaci za-

kazu kontaktowania się oskarżonego z ofiarą przypisanego przestępstwa (art. 41a § 1 k.k.), utrzymanie wyroku w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, obligowałoby do uchylenia go w części odnoszącej się do pominiętego orzeczenia z przekazaniem sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania, co nie naruszałoby zakazu reformationis in peius określonego w art. 434 § 1 k.p.k. Postrzegając ów zakaz jako przeszkodę procesową w rozpoznaniu sprawy z punktu widzenia przesłanki określonej w art. 440 k.p.k., Sąd odwoławczy uchybił normie zamieszczonej w art. 434 § 1 k.p.k., dopuszczającej poszerzenie zakresu orzekania co do środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonego w razie stwierdzenia uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu. W rezultacie Sąd ten w ogóle nie rozważał, czy dostrzeżone naruszenie przepisu prawa materialnego sprawia, że utrzymanie wyroku w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy uznał za zasadny zarzut kasacji wskazujący na obrazę art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., która w rezultacie doprowadziła do rażąco niesprawiedliwego utrzymania w mocy wyroku mimo braku w nim orzeczenia o środku karnym. Wszak z woli ustawodawcy skazanie oskarżonego na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (w niniejszej sprawie zachodzą obie te przesłanki) musi pociągnąć za sobą konieczność orzeczenia, na okres od roku do lat 15, także zakazu kontaktowania się oskarżonego z ofiarą przestępstwa, zgodnie z art. 41a § 2 k.k. Przy braku w niniejszej sprawie ustawowych podstaw do odstąpienia od wymierzenia środka karnego sąd skazujący oskarżonego za takie przestępstwo nie mógł go w wyroku pominąć. Skoro zatem sprzężenie skazania na bezwzględną karę pozbawienia wolności za przestępstwo określonego rodzaju z orzeczeniem wskazanego w ustawie środka karnego jest koniecznym warunkiem prawidłowego stosowania prawa karnego, w tym wypadku uwzględniającym potrzebę ochrony małoletniego jako ofiary przestępstwa, to utrzymanie w mocy wyroku, w którym nie orzeczono o obligatoryjnym środku karnym, jawi się jako oczywiście niesprawiedliwe w sytuacji, gdy było możliwe wydanie rozstrzygnięcia zmierzającego do usunięcia zaistniałego uchybienia. Stąd też zarzut kasacji jest zasadny.

W konsekwencji Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w przedmiocie pominiętego orzeczenia o środku karnym określonym w art. 41a § 2 k.k., a także, w tym samym zakresie, wyrok Sądu Rejonowego. Poprzestanie na przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania wyłącznie Sądowi drugiej instancji miałoby w zaistniałej sytuacji procesowej ten tylko skutek, że związany wytycznymi, Sąd ten musiałby z kolei orzec o przekazaniu sprawy Sądowi Rejonowemu. Przedmiotowy zakres uchylenia został jednak zakreślony węziej, niż wnioskowano w kasacji. Sąd Najwyższy uznał bowiem, że nie ma potrzeby uchylania orzeczenia o karze pozbawienia wolności wymierzonej P. J. za przestępstwo przypisane mu w pkt. I wyroku Sądu Rejonowego. Wobec orzeczenia o karze pozbawienia wolności nie podniesiono w kasacji żadnego zarzutu. Nie obciąża go też żadne uchybienie podlegające uwzględnieniu z urzędu. W świetle art. 536 k.p.k. nie było więc podstaw do sięgania w wyroku poza materię podniesionego uchybienia. Ograniczając zakres uchylenia tylko do przedmiotu środka karnego Sąd Najwyższy nie postąpił w niniejszej sprawie w sposób wskazywany w uchwale składu siedmiu sędziów SN z dnia 25 marca 2010 r., I KZP 36/09 (OSNKW 2010/5/40), z której wynikałaby powinność uchylenia całego orzeczenia dotyczącego kary. Usunięcie uchybienia przepisowi art. 41a § 2 k.k. jest przecież możliwe i procesowo dopuszczalne bez konieczności uchylenia prawomocnego i wykonywanego orzeczenia o karze pozbawienia wolności. Na marginesie tylko warto zauważyć, że skutkiem takiego uchylenia byłoby ustanie wykonywania kary pozbawienia wolności (art. 538 k.p.k.), a tym samym, w realiach sprawy, zaistnienie warunków umożliwiających oskarżonemu kontakt z małoletnią pokrzywdzoną.

W ponownym rozpoznaniu sprawy przez Sąd pierwszej instancji przedmiotem postępowania, zgodnie z treścią wyroku Sądu Najwyższego, będzie wyłącznie kwestia stosowania art. 41a § 2 k.k. (art. 442 § 1 k.p.k.). Wyrok, który w tym przedmiocie zostanie wydany powinien uzupełniać prawomocne rozstrzygnięcie w sprawie P. J. i w nawiązaniu do niego formułować orzeczenie o środku karnym, o ile nie istnieją powody do orzeczenia w sposób określony w zdaniu drugim art. 442 § 1 k.p.k."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.8. Kwalifikacja prawna czynu w zakresie dotyczącym recydywy

przepisy: art. 292 § 1 k.p.k., art. 64 § 1 k.k.
hasła: Recydywa

Wyrok z dnia 18 stycznia 2011 r., V KK 405/10

Teza:

Oskarżonemu zarzucono popełnienie przestępstwa nieumyślnego z art. 292 § 1 k.p.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w sytuacji, gdy zgodnie z tym ostatnim przepisem, jednym z warunków przyjęcia recydywy jest popełnienie ponownie przestępstwa umyślnego. Kwalifikacja prawna czynu w zakresie dotyczącym art. 64 § 1 k.k. była oczywiście błędna.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest oczywiście zasadna, albowiem podniesiony w niej zarzut trafnie wskazuje na rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść wyroku. Nie zostały bowiem spełnione wszystkie warunki wymienione w art. 387 § 2 k.p.k. do zastosowania instytucji dobrowolnego poddania się karze. Jedną z nich jest wymóg, aby okoliczności popełnienia przestępstwa nie budziły wątpliwości. W świetle utrwalonych poglądów doktryny i judykatury dotyczy to także kwestii kwalifikacji prawnej zarzucanego czynu. W wypadku bowiem, gdy nie jest ona prawidłowa, sąd nie może uwzględnić wniosku oskarżonego, bez zmiany tej kwalifikacji. Natomiast w niniejszej sprawie oskarżonemu zarzucono popełnienie przestępstwa nieumyślnego z art. 292 § 1 k.p.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w sytuacji, gdy zgodnie z tym ostatnim przepisem, jednym z warunków przyjęcia recydywy jest popełnienie ponownie przestępstwa umyślnego. Kwalifikacja prawna czynu w zakresie dotyczącym art. 64 § 1 k.k. była oczywiście błędna, a pomimo tego Sąd Rejonowy w Z. uwzględnił wniosek oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze i skazał go za przestępstwo z art. 292 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. Tym samym doszło do rażącego naruszenia art. 387 § 2 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść wyroku z uwagi na obrazę prawa materialnego przez wadliwe przyjęcie popełnienia przestępstwa w warunkach art. 64 § 1 k.k."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.9. Podobieństwo przestępstw jako okoliczność łagodząca

przepisy: art. 96 § 1 k.k.
hasła: Kara; Wymiar kary; Kara łączna

Postanowienie z dnia 5 stycznia 2011 r., II KK 172/10

Teza:

Nie można (…) jednoznacznie (…) przyjąć, że podobieństwo popełnianych przestępstw zawsze stanowi okoliczność łagodzącą w sprawie, ponieważ może również świadczyć o niepoprawności sprawcy i jego konsekwencji, czy wręcz premedytacji w dążeniu do łamania porządku prawnego. Z tych względów, nie sposób przyjąć, że sąd rejonowy, a w ślad za nim sąd okręgowy w sposób rażący naruszył przepisy prawa materialnego określające zasady wymiaru kary.

Z uzasadnienia:

„Ostatnią kwestią podniesioną w kasacji jest postawiony przez obronę zarzut błędnej wykładni art. 53 § 1 i 2 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. W tej części kasację należy ocenić jako bezzasadną w stopniu oczywistym. Bezsprzecznie przecież Sąd Odwoławczy nie mógł naruszyć art. 86 § 1 k.k. skoro sam wymiaru kary łącznej nie kreował. Co więcej, kara ta z całą pewnością nie została orzeczona z przekroczeniem ustawowych granic. W pełni prawidłowo przyjęto też, że to dopiero sąd wydający wyrok łączny ma możliwość „dostrzec" pełnię osądzonej działalności przestępczej skazanego, która była uprzednio przedmiotem rozstrzygania w różnym czasie różnych sądów. Właśnie tą okoliczność sądy powinny uwzględnić przy ustalaniu wysokości kary łącznej. Nie można też jednoznacznie, jak chciałaby tego obrona, przyjąć, że podobieństwo popełnianych przestępstw zawsze stanowi okoliczność łagodzącą w sprawie, ponieważ może również świadczyć o niepoprawności sprawcy i jego konsekwencji, czy wręcz premedytacji w dążeniu do łamania porządku prawnego. Z tych względów, nie sposób przyjąć, że Sąd Rejonowy, a w ślad za nim Sąd Okręgowy w sposób rażący naruszył przepisy prawa materialnego określające zasady wymiaru kary. Sądy te nie przekroczyły ustawowo przyznanej im swobody ferowania wymiaru kary, a w szczególności ocenienia okoliczności, które miały wpływ na możliwość zastosowania warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.10. Czynniki decydujące o jedności lub wielości przestępstw

przepisy: art. 280 § 1 k.k., art. 282 k.k.
hasła: Czyn; Narażenie życia lub zdrowia

Postanowienie z dnia 25 listopada 2010 r., IV KK 168/10

Teza:

O jedności lub wielości przestępstw (czynów zabronionych), decyduje nie tylko jedność czasu i miejsca działania, ale też liczba powstałych u sprawcy (sprawców) zamiarów.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Z uwagi na tożsamość podniesionych w kasacjach zarzutów Sąd Najwyższy odniesie się do nich łącznie.

W obu kasacjach skarżący zarzucili Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 11 § 1 k.k., art. 12 k.k. i art. 280 § 1 k.k. Istota tych zarzutów zasadza się jednak na tym, że Sąd Okręgowy, podzielając pogląd Sądu Rejonowego, błędnie uznał, iż

skazani wracając w nocy z 12 na 13 października 2007 r. na miejsce zdarzenia i używając przemocy wobec Jarosława B., w celu zmuszenia go do podania numerów PIN do kart płatniczych, dopuścili się drugiego rozboju, choć w rzeczywistości działania te były kontynuacją poprzednio użytej wobec pokrzywdzonego przemocy i dokonanego już zaboru rzeczy, w tym przedmiotowych kart płatniczych. Zdaniem skarżących, skazanym towarzyszył cały czas ten sam, z góry podjęty zamiar, a nie dwa odrębne zamiary, jak to przyjęły Sądy obu instancji. Rzecz jednak w tym, że zamiar sprawcy jest faktem natury psychicznej i podlega takiemu samemu dowodzeniu jak elementy strony przedmiotowej określonego typu czynu zabronionego. Tak więc to, czy sprawca działał z tym samym, z góry powziętym zamiarem, czy też jego kolejnym zachowaniom towarzyszyły dwa odrębne zamiary należy do sfery ustaleń faktycznych. Spór leżący u podstaw wspomniany zarzutów jest zatem sporem o fakty, a nie o ocenę prawną zachowania skazanych.

Zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k., podstawą kasacji, obok uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k., może być tylko „inne rażące naruszenie prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia". Treść tego przepisu wyklucza zatem „błąd w ustaleniach faktycznych" jako podstawę kasacji i to zarówno wówczas, gdy został wprost w niej podniesiony, jak też i wtedy, gdy został nietrafnie nazwany „naruszeniem prawa materialnego", jakkolwiek w istocie podważa li tylko poprawność poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Skarżący podnieśli w kasacjach zarzuty obrazy art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k., choć przepis ten, co do zasady, określa warunki jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji, a nie uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego. Do tego ostatniego przypadku odnosi się bowiem regulacja art. 457 § 3 k.p.k. Sąd odwoławczy musiałby zadośćuczynić wymaganiom zawartym w art. 424 § 1 k.p.k. tylko wtedy, gdyby zmienił zaskarżony wyrok i orzekł odmiennie co do istoty sprawy. W niniejszej sprawie do takiej sytuacji jednak nie doszło, ponieważ Sąd Okręgowy utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego.

Nietrafne okazały się też podniesione w obu kasacjach zarzuty obrazy art. 433 § 2 k.p.k. Wbrew twierdzeniom skarżących, Sąd Okręgowy rozważył podniesione w ich apelacjach zarzuty, które wiązały się z ustaleniem przez Sąd Rejonowy, że skazani w nocy z 12 na 13 października 2007 r. dopuścili się wobec Jarosława B, dwóch rozbojów kwalifikowanych z art. 280 § 1 k.k., a nie jednego rozboju kwalifikowanego z tego przepisu, popełnionego ze z góry powziętym zamiarem. Dowodem na to są wywody zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego na stronach 13 i 14. Sąd ten słusznie podzielił pogląd Sądu Rejonowego, że skazani, podejmując decyzję o powrocie na miejsce zdarzenia, w celu wymuszenia na pokrzywdzonym numerów PIN do kart płatniczych, nie działali z tym samym zamiarem, z którym wcześniej użyli wobec niego przemocy i zabrali w celu przywłaszczenia szereg przedmiotów, w tym wspomniane karty płatnicze. Podstawą do takiego ustalenia było to, że Kamil B, i Daniel B, z zabranymi Jarosławowi B, rzeczami wrócili samochodem w okolice agencji towarzyskiej, położonej przy ul. K, w B. Pokrzywdzonego pozostawili w znacznej odległości od centrum miasta, w odludnym miejscu. Następnie skazani spotkali się z Piotrem Ż. Opowiedzieli mu o wcześniejszych wydarzeniach i pokazali karty płatnicze. Wtedy też postanowili skorzystać ze skradzionych kart i w ten sposób uzyskać pieniądze. Dla zrealizowania tego celu koniecznym było uzyskanie numerów PIN. Wrócili więc na miejsce zdarzenia i używając przemocy zmusili Jarosława B, do podania tych numerów.

Taka sekwencja wydarzeń dawała pełne podstawy do ustalenia, że wracając na miejsce zdarzenia, w celu wymuszenia na pokrzywdzonym podania numerów PIN, skazani działali z nowym, odrębnym zamiarem, który nie był kontynuacją tego samego zamiaru, podjętego przez nich, gdy zaatakowali go po raz pierwszy, po wywiezieniu w okolice wzgórza

„T,”. Przytaczając taką argumentację, zgodną z ustaleniami Sądu pierwszej instancji, Sąd Okręgowy w sposób wystarczający odniósł się do zarzutów podniesionych w apelacjach, czyniąc zadość wymaganiom określonym w art. 457 § 3 k.p.k. Zaznaczyć przy tym należy, że o jedności lub wielości przestępstw (czynów zabronionych), decyduje nie tylko jedność czasu i miejsca działania, ale też liczba powstałych u sprawcy (sprawców) zamiarów.

Reasumując, Sądy obu instancji słusznie przyjęły, że skazani w nocy z 12 na 13 października 2007 r. dopuścili się na szkodę Jarosława B. dwóch odrębnych przestępstw, ponieważ przy popełnieniu każdego z nich towarzyszył im odrębny, a nie ten sam, zamiar realizacji znamion czynu zabronionego. Wprawdzie może budzić wątpliwość, czy drugi z przypisanych im czynów wyczerpywał znamiona rozboju (art. 280 § 1 k.k.), czy też wymuszenia rozbójniczego (art. 282 k.k.), ale kwestia ta pozostaje poza zakresem wywiedzionych kasacji.

Trzeci z zarzutów podniesionych w kasacji obrońcy Kamila B. jest oczywiście bezzasadny. Po pierwsze, zarzut ten kierowany jest do Sądu pierwszej instancji. Po drugie, ustalając, że skazani dopuścili się dwóch rozbojów, a nie jednego, Sąd Okręgowy nie mógł w ten sposób naruszyć treści „art. 54 i 60 oraz 85 i 86 § 1 k.k.”, jak to sugeruje skarżący. Ujęcie tego zarzutu wskazuje na to, że jest on niejako kontynuacją dwóch pierwszych zarzutów i u jego źródeł leżą te same argumenty, do których Sąd Najwyższy już się odniósł.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił obie kasacje, a na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążył skazanych.”

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.11. Realizacja obowiązków gwaranta a zaniechanie

przepisy: art. 9 § 2 k.k., art. 160 k.k.
hasła: Czyn; Narażenie życia lub zdrowia

Postanowienie z dnia 19 stycznia 2011 r., IV KK 356/10

Teza:

Zakres obowiązków ciążących na gwarancie musi być definiowany w odniesieniu do tego momentu czasowego, w którym on działa, w oparciu o wtedy dostępne mu informacje o okolicznościach stanu faktycznego. W odniesieniu do tego momentu formułowane powinny być wnioski co do zakresu realizacji tychże obowiązków i niebezpieczeństw, które wynikać mogą z ich zaniechania.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty kasacji są oczywiście bezzasadne zatem należy oddalić złożony w sprawie nadzwyczajny środek zaskarżenia w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Nie podważając ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy, i uznanych za trafne przez Sąd Okręgowy, skarżący nie zgodził się z dokonaną przez te sądy oceną prawno-materialną niniejszej sprawy. Autor kasacji wskazał, że w jego ocenie istniał związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy zaniechaniem wykonania obowiązków przez oskarżonych a skutkiem w postaci utrzymania stanu zagrożenia dla ludzi, a w konsekwencji odłamania się jednego z konarów drzew i spowodowania śmierci człowieka. Podniósł również, że w braku przesłanek do przyjęcia zaistnienia znamion art. 160 § 1 k.k. należało przypisać oskarżonym popełnienie zarzucanego im czynu z winy nieumyśl-

nej i rozważyć możliwość przypisania sprawcom odpowiedzialności na podstawie art. 160 § 3 k.k. W kasacji tej podniesiono więc w istocie dwa zarzuty: po pierwsze zarzut uznania, że zachowanie oskarżonych nie spełnia znamion z art. 160 § 1 k.k. lub § 2 k.k., a po drugie, że po przyjęciu braku tych znamion nie zastosowano art. 160 § 3 k.k., który penalizuje ten sam czyn popełniony z winy nieumyślnej.

Należy wskazać, że zarzuty te są oczywiście niezasadne. Sądy obydwu instancji z uwagą i wnikliwie przeanalizowały wszystkie wynikające z przedmiotowej sytuacji faktycznej problemy prawne. Nie można ani Sądowi Rejonowemu w K. ani Sądowi Okręgowemu w K. zarzucić powierzchowności rozważań czy pominięcia jakiegokolwiek aspektu dotyczącego odpowiedzialności prawno-karnej oskarżonych.

Sąd Rejonowy zauważył, że w okolicznościach faktycznych danej sprawy nie było możliwe przypisanie oskarżonym popełnienia przestępstwa z art. 160 § 1 k.k., jako że przestępstwo to może zostać popełnione wyłącznie przez działanie, a tymczasem oskarżonym zarzucano bezczynność prowadzącą do nieszczęśliwego wypadku (s. 34 uzasadnienia SR). Przyjął natomiast, że wszystkie osoby wskazane w akcie oskarżenia spełniały funkcję gwaranta z art. 160 § 2 k.k. Zgodził się z oskarżycielem, że wycięcie drzewa, z którego oderwał się konar, doprowadzając do śmierci młodej kobiety, wyeliminowałoby zagrożenie. Jednak wskazał, że żadnej z tych osób nie można przypisać, że mając ku temu wszelkie możliwości i znając zagrożenie wywołane przez stan drzewa, zaniechała podjęcia ciążącego na nich obowiązku w sposób zawiniony, który mógłby doprowadzić do zmniejszenia lub wyeliminowania stanu zagrożenia. Nie było więc możliwe obiektywne przypisanie im skutku w postaci wystąpienia bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (s. 37 uzasadnienia SR). Sąd Rejonowy przeanalizował przy tym zarówno aspekty prawne wynikające z zawartej między ZBK a firmą A. oraz z zakresu wykonywanych przez wszystkich oskarżonych obowiązków, jak i faktyczne, dotyczące zasobów przekazywanych na realizację zadań ZBK (k. 970 – 1030) i w konsekwencji możliwości finansowania wycinki drzew. Zajął się również związkiem przyczynowym między znanym w momencie wydania decyzji administracyjnej stanem drzewa a oderwaniem się jednego z konarów, co doprowadziło do śmierci przypadkowej ofiary.

Również w ocenie Sądu Okręgowego warunki odpowiedzialności karnej gwaranta za przestępstwo materialne nie zostały spełnione w wypadku oskarżonych. Zdaniem tego Sądu ocena zebranego materiału dowodowego dokonana przez Sąd pierwszej instancji była trafna (s. 7 uzasadnienia). Sąd ten przyjął, że również odpowiedzialność z art. 160 § 3 k.k. jest wykluczona. Można bowiem przypisać gwarantowi skutek będący znamieniem przestępstwa popełnionego z zaniechania, tylko wtedy, gdy skutek ten był przewidywalny, a niebezpieczeństwo dla dobra prawnego – rozpoznawalne (s. 9 uzasadnienia SO). Biegły fitosanitarny ustalił tymczasem, że oderwany konar nie był spróchniały, a zatem stan drzewa nie pozostawał w związku z oderwaniem się konara. Konar ten oderwał się nagle i zdarzenia tego nie można było wcześniej przewidzieć (k. 175, k. 1128 – 1130, k. 1159). Do charakterystyki topoli należy bowiem kruchość i łamliwość gałęzi. Dokonanie oceny stanu drzewa i konaru już po zdarzeniu, wbrew twierdzeniom skarżącego, nie powoduje, że ocena ta jest bezwartościowa.

Nie ulega wątpliwości, że osoby wskazane w akcie oskarżenia były osobami odpowiedzialnymi za wycinkę drzew na terenie miasta. Od samego faktu ustalenia zakresu obowiązków tych osób daleko jednak jeszcze do przypisania im odpowiedzialności za popełnienie przestępstwa narażenia człowieka na niebezpieczeństwo.

Zakres obowiązków ciążących na gwarancie musi być definiowany w odniesieniu do tego momentu czasowego, w którym on działa, w oparciu o wtedy dostępne mu informacje o

okolicznościach stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2010 r., III KK 408/09, LEX nr 598846). W odniesieniu do tego momentu formułowane powinny być wnioski co do zakresu realizacji tychże obowiązków i niebezpieczeństw, które wynikać mogą z ich zaniechania.

Skarżący twierdzi, że brak środków finansowych nie mógł usprawiedliwiać bierności w zachowaniu oskarżonych. Sytuację niniejszą można bowiem porównać z przypadkiem lekarza, który odmawia interwencji lekarskiej lub udzielenia świadczenia zdrowotnego z powodu niedostatku środków finansowych w publicznym zakładzie opieki zdrowotnej. (por. T. Dukiet-Nagórska, Prawnokarne konsekwencje niepodjęcia interwencji lekarskiej lub udzielenia świadczenia zdrowotnego w sposób niewłaściwy na skutek niedostatku środków finansowych w publicznym zakładzie opieki zdrowotnej, Prawo i Medycyna 2000, nr 6-7, s. 12). Autorka powyższej publikacji wskazuje, że: „W sytuacji naglącej wyczerpanie limitu [świadczeń zdrowotnych] w żadnym razie nie stanowi usprawiedliwienia dla odmowy działania lekarskiego. Lekarz odmawiający udzielenia pomocy z tego tylko powodu, że zakład opieki zdrowotnej wykonał już zakontraktowaną liczbę świadczeń zdrowotnych, dopuszcza się zachowania bezprawnego i zawinionego". Zasadniczą różnicę stanowi tu jednak rodzaj niebezpieczeństwa, którego wytworzenie (ewentualnie w sposób nieumyślny zgodnie z dyspozycją art. 160 § 3 k.k.) penalizowane jest jedynie wówczas, gdy jest ono bezpośrednie. „Dla odpowiedzialności z art. 160 § 1 k.k. wymagane jest, by niebezpieczeństwo, o jakim mowa w tym przepisie, było bezpośrednie, a więc natychmiastowe, realne, konkretnie istniejące w sytuacji już stworzonej przez sprawcę bez jego dalszych możliwych działań. Istnienie warunków, które w przyszłości mogły narażać na niebezpieczeństwo życia lub zdrowia ludzi, nie upoważnia do tworzenia neologizmu o „formalnym niebezpieczeństwie" (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 października 2007 r., II AKa 132/07, KZS 2007/12/53).

Jak wykazało postępowanie dowodowe, zagrożenie istniejące w niniejszej sprawie nie było bezpośrednie. Przestępstwo z art. 160 § 1 i 3 k.k. należy do kategorii konkretnego narażenia na niebezpieczeństwo. Wymagane jest więc zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa nastąpienia uszczerbku w dobrze prawnym, które w danej sytuacji nie zaistniało. Bezpośredniość niebezpieczeństwa jest to taka sytuacja, gdy nieuchronnym następstwem dalszego rozwoju sytuacji, bez konieczności pojawienia się jakichś nowych czynników „dynamizujących", jest niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia [A. Zoll, (w:) System prawa karnego. T. IV cz. 1. (red.) I. Andrejew, 1985]. „Z bezpośredniością mamy do czynienia tam, gdzie wedle dającego się przewidzieć przebiegu przyczynowości, istnieją wszelkie realne przesłanki do przyjęcia, że następstwa, o których mowa w przepisie, zrealizują się w ramach następnego ogniwa jej przebiegu" [cyt. za: M. Filar, Odpowiedzialność karna lekarza za zaniechanie udzielenia świadczenia zdrowotnego (nieudzielenie pomocy), Prawo i Medycyna 1999, nr 3, s. 33].

Z decyzji administracyjnej wynikało bezspornie, że „przez cały czas oskarżeni mieli świadomość bezpośredniego zagrożenia dla ludzi wynikający ze stanu, w jakim znajdował się drzewostan", co podnosi skarżący w kasacji. Już Sąd Rejonowy podkreślił jednak, że jego zadaniem nie było ustalenie odpowiedzialności za niewykonanie decyzji administracyjnej, a zbadanie karnoprawnej odpowiedzialności indywidualnych osób w związku z konkretnym zdarzeniem. W całej sprawie najtragiczniejsze jest to, że jedyną okolicznością, która stanowiła przeszkodę, by wykonać decyzję administracyjną, był brak środków na wycinkę drzew. Autor kasacji wskazuje jednak, że poza wystąpieniem o dodatkowe środki finansowe nie podjęto żadnych czynności by stan zagrożenia przez drzewa wyeliminować lub chociażby zminimalizować. Takim działaniem byłoby np. ogrodzenie terenu bezpośrednio przyległego do drzew zakwalifikowanych do wycięcia. Już jednak Sąd Rejonowy zajął się tym zagadnieniem i zauważył, że nie sposób sobie wyobrazić, aby istnia-

ła realna możliwość zadecydowania o odgrodzeniu taśmą kilkuset drzew, gdyż, gdyby rozwiązanie takie miało spełniać swoją funkcję, uniemożliwiałoby ono normalne funkcjonowanie na osiedlach i w rozległych częściach miasta (s. 40 uzasadnienia Sądu Rejonowego).

Autor kasacji oparł się na orzecznictwie Sądu Najwyższego, m.in. postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r. (II KK 39/09, Biul.PK 2010/1/19). Postanowienie to w istocie oferuje wnikliwą analizę warunków odpowiedzialności za przestępstwo narażenia na niebezpieczeństwo, choć w dacie orzekania przez Sąd Rejonowy nie było jeszcze znane. Z cytowanego orzeczenia nie wynika jednak, by art. 9 § 2 k.k. w zw. z art. 160 § 3 k.k. mogły mieć zastosowanie do niniejszej sprawy. Sąd Najwyższy wskazał w nim bowiem, że dla przyjęcia, że sprawca dokonał przestępstwa określonego w art. 160 § 3 k.k. konieczne jest ustalenie wystąpienia skutku w postaci bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Oznacza to, że skutek ten musi charakteryzować się wysokim stopniem prawdopodobieństwa spełnienia, a osoba narażona jest na niebezpieczeństwo w wyniku niezachowania wymaganej w danych okolicznościach ostrożności, w sytuacji, w której sprawca narażenie człowieka przewidywał lub obiektywnie biorąc mógł przewidzieć. Sąd Rejonowy przyjął, że właśnie tego ostatniego elementu zabrakło w niniejszej sprawie. Dalej Sąd Najwyższy zauważa, że: „dla przypisania sprawcy odpowiedzialności za przestępstwo nieumyślne nie wystarczy jednak samo stwierdzenie, że zachował się on nieostrożnie, konieczne jest bowiem wykazanie, iż był świadomy tego, że swoim zachowaniem może zrealizować znamiona czynu zabronionego (przewidywał taką możliwość), bądź też, iż możliwości takiej nie przewidywał, choć mógł ją przewidzieć (art. 9 § 2 k.k.)”. Słusznie wskazał Sąd Rejonowy, że okoliczności niniejszej sprawy nie wskazują, by tragiczny wypadek był tego rodzaju, by oskarżeni mogli mieć świadomość, że swoim zachowaniem mogą zrealizować znamiona czynu zabronionego (przewidywali taką możliwość), bądź też iż możliwości takiej nie przewidywali, choć mogli ją przewidzieć. Bowiem „możliwość przypisania sprawcy skutków czynu obejmuje jedynie normalne, a niewykraczające poza możliwość przewidywania, następstwa jego zachowania”. Należy przypisać słuszność tezie przyjętej przez sądy obu instancji, że z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynikało, iż drzewo znajdowało się „w przyzwoitym stanie fitosanitarnym”, a oderwanie się od niego konara było z uwagi na stan i wygląd zewnętrzny drzewa zdarzeniem niemożliwym do przewidzenia (s. 8 uzasadnienia Sądu Okręgowego). Na terenie podległym ZBK znajdowało się ok. 600 drzew zakwalifikowanych do wycięcia (por. s. 39 uzasadnienia SR, k. 1083 – 1088) i niemożnością było przewidzenie, że ze zdrowego drzewa, którego jedyną ułomnością był wiek, oderwie się konar o średnicy 16 cm.

Co najważniejsze w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy w przywołanym postanowieniu wskazał, również, na konieczność udowodnienia ostatniego elementu koniecznego w przypadku przestępstw nieumyślnych: „I co równie ważne, następstwa te muszą pozostawać w związku z zawinionym naruszeniem tych reguł ostrożności, które w konkretnym układzie sytuacyjnym wywołało stan niebezpieczeństwa dla określonego dobra prawnego”. W przedmiotowej sprawie słusznie przyjęto, że przyczyna oderwania się konara była inna niż te, które decydowały o przeznaczeniu drzewa do wycięcia. Brak jest, zatem, niniejszym, wymaganego związku przyczynowo-skutkowego dla ustalenia odpowiedzialności karnej oskarżonych. Doprawdy niemożliwością jest, w takim stanie rzeczy, przypisanie oskarżonym odpowiedzialności karnej.

Dlatego też, mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w dyspozytywnej części postanowienia.

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 640 k.p.k.”

1.2.12. Wyrok skazujący i wyrok uniewinniający w kontekście dopuszczalności kasacji

przepisy: art. 523 § 3 k.p.k., art. 519 k.p.k.
hasła: Kasacja; Dopuszczalność

Postanowienie z dnia 1 lutego 2011 r., IV KK 407/10

Teza:

Przepis art. 523 § 3 k.p.k. odnosi się do całości rozstrzygnięcia zawartego w prawomocnym wyroku sądu odwoławczego, od którego może być wniesiona kasacja – art. 519 k.p.k.

Wyroku skazującego nie można utożsamiać z wyrokiem uniewinniającym, choćby w opisie czynu i jego kwalifikacji nastąpiły istotne zmiany w stosunku do propozycji zawartej w akcie oskarżenia. Nie ulega wątpliwości, że gwarancyjny zapis w art. 523 § 3 k.p.k. – „kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania ..." – nie może być interpretowany w sposób rozszerzający.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy rozważył co następuje.

Kasacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego nie podlegała rozpoznaniu, gdyż była niedopuszczalna z mocy ustawy – przepisu art. 523 § 3 k.p.k. Przewiduje on bowiem, że kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania z przyczyn wskazanych w art. 17 § 1 pkt. 3 i 4 k.p.k. oraz z powodu niepoczytalności sprawcy. Żadna z sytuacji przewidzianych w zacytowanym przepisie w tej sprawie nie wystąpiła. Nie dotyczy jej również wyłączenie przewidziane w art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. – autor kasacji nie wskazał na uchybienia przewidziane w art. 439 k.p.k.

Aktem oskarżenia zarzucono Sławomirowi M. popełnienie jednego czynu, wyczerpującego znamiona art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. Wyrokiem Sądu Rejonowego w M. oskarżony, w miejsce czynu zarzuconego, został uznany za winnego popełnienia występku określonego w art. 178a § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu skazano go na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat, a nadto orzeczono karę grzywny, zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz świadczenie pieniężne. Po rozpoznaniu apelacji prokuratora oraz oskarżyciela posiłkowego Sąd Okręgowy utrzymał w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji.

Wnosząc kasację od wyroku Sądu Okręgowego pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego dostrzegł ograniczenie przewidziane w art. 523 § 3 k.p.k., ale ocenił, że skazanie oskarżonego z art. 178a § 1 k.k. stanowi „eo ipso uniewinnienie z poważniejszego zarzutu", stąd wniesienie kasacji w tej sprawie było dopuszczalne.

Stanowiska tego podzielić nie można. Przepis art. 523 § 3 k.p.k. odnosi się do całości rozstrzygnięcia zawartego w prawomocnym wyroku sądu odwoławczego, od którego może być wniesiona kasacja – art. 519 k.p.k. Niniejsza sprawa nie była złożona ani podmiotowo, ani przedmiotowo. Sławomirowi M. aktem oskarżenia zarzucono popełnienie jednego czynu i w ramach tożsamości tego czynu, po zmodyfikowaniu jego opisu i kwalifikacji prawnej, Sąd pierwszej instancji wydał wyrok skazujący, który został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu odwoławczego. Wyroku skazującego nie można utożsamiać z wyrokiem uniewinniającym, choćby w opisie czynu i jego kwalifikacji nastąpiły istotne zmiany w stosunku do propozycji zawartej w akcie oskarżenia. Nie ulega wątpliwości, że gwa-

rancyjny zapis w art. 523 § 3 k.p.k. – „kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania ...” – nie może być interpretowany w sposób rozszerzający, a właśnie taką wykładnię przedstawił autor kasacji.

W realiach tej sprawy, zmiana opisu czynu zarzuconego Sławomirowi M. oraz jego kwalifikacji prawnej nie może zmienić istoty tego, że wobec oskarżonego zapadł wyrok skazujący, a nie wyrok uniewinniający, co implikuje – zgodnie z art. 523 § 3 k.p.k. – niedopuszczalność kasacji wniesionej przez stronę na jego niekorzyść. Ograniczenie przewidziane w tym przepisie zostaje wyłączone jedynie w sytuacjach przewidzianych w art. 523 § 4 k.p.k. Pełnomocnik oskarżyciela uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. w kasacji nie wskazał i trzeba dodać, że w sprawie one nie wystąpiły. Oskarżycielowi posiłkowemu pozostaje zatem ewentualnie ubiegać się o wniesienie kasacji przez podmiot szczególny, określony w art. 521 k.p.k.

Konsekwencją przedstawionego powyżej stanowiska Sądu Najwyższego było zastosowanie przepisu art. 531 § 1 k.p.k. i pozostawienie niniejszej kasacji bez rozpoznania, jako niedopuszczalnej z mocy ustawy.”

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.13. Istota zatarcia skazania

przepisy: art. 106 k.k.
hasła: Zatarcie skazania

Postanowienie z dnia 4 stycznia 2011 r., SDI 32/10

Teza:

Zatarcie skazania jest (...) pewną fikcją prawną i oznacza, że skazanemu ponownie przysługuje status osoby niekaranej, bowiem przyjmuje się, że skazanie jako zdarzenie historyczne nie miało w ogóle miejsca. Trafny jest jednak pogląd, że nie oznacza to, że zatarcie skazania stwarza niewzruszalne prawne domniemanie niewinności w stosunku do danego czynu. Nie chodzi tu bowiem o domniemanie, lecz o fikcję prawną. Trudno mówić o domniemaniu, skoro zostało ono już wcześniej obalone prawomocnym wyrokiem. (...) Zatarcie skazania nie oznacza więc anulowania treści wyroku tj. wyeliminowania go z mocą wsteczną z porządku prawnego jako w ogóle niewydanego i nie niweluje też całkowicie wszystkich skutków skazania, bowiem skazany nie odzyskuje wszystkich utraconych np. praw, urzędów, orderów czy też odznaczeń.

Z uzasadnienia:

„Kasacja obrońcy obwinionego Krzysztofa M. nie jest zasadna.

Wprawdzie skarżący nie wskazał bezpośrednio na naruszenie przepisu art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., jednakże zarówno treść zarzutów jak i wniosek końcowy kasacji pozwalają stwierdzić, że zdaniem obrońcy w sprawie zachodzi negatywna przesłanka procesowa określona w tym przepisie, bowiem nastąpiło przedawnienie odpowiedzialności zawodowej obwinionego i w związku z tym winno dojść do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i umorzenia postępowania.

Przede wszystkim należy stwierdzić, że obrońca obwinionego wskazując na art. 88 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze nie neguje tego, że w sytuacji, gdy zarzucane przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie karne oraz nie kwestionuje

utrwalonego poglądu, a wynikającego z licznych orzeczeń Sądu Najwyższego, że jedynie prawomocny wyrok sądu powszechnego skazujący za przestępstwo, którego znamiona zawarte są w zarzucanym przewinieniu dyscyplinarnym jest podstawą ustaleń w postępowaniu dyscyplinarnym, iż przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa (por. postanowienie z dnia 27 listopada 2003 r., SNO 73/03, LEX nr 471884; uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28 września 2006 r., I KZP 8/06, OSNKW 2006, z. 10, poz. 87).

Przypomnieć należy, że Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Z. w orzeczeniu z dnia 4 czerwca 2009 r., uznając Krzysztofa M, za winnego popełnienia deliktu dyscyplinarnego wskazał, że czyn ten zawiera również znamiona przestępstwa, za które obwiniony został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 18 grudnia 2003 r. na mocy art. 286 § 1 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby. Z uzasadnienia kasacji wynika, że zdaniem obrońcy obwinionego okoliczności faktyczne sprawy nie budzą wątpliwości i przyznaje on, że Krzysztof M. mocą prawomocnego wyroku, jaki zapadł wobec niego w sprawie karnej, został uznany za winnego popełnienia przestępstwa. Jednakże z faktu, że został zakończony okres próby i skazanie obwinionego uległo zatarciu, a więc uważa się je za niebyłe, a obwinionego za osobę nie karaną, wysnuwa wniosek, że doszło do przedawnienia dyscyplinarnego, gdyż w chwili orzekania przez Sądy Dyscyplinarne minął już okres 5 lat przewidywany w ustawie do osądzenia występku dyscyplinarnego. Analiza sprawy wskazuje, że faktycznie wyrok Sądu Rejonowego w W. uprawomocnił się w dniu 25 stycznia 2005 r. (data wyroku Sądu odwoławczego), a więc z dniem 25 lipca 2008 r., a nie jak błędnie wskazał obrońca w dniu 25 stycznia 2008 r., zgodnie z art. 76 § 1 k.k. skazanie Krzysztofa M. uległo zatarciu z mocy prawa, co potwierdza zresztą informacja z 11 maja 2010 roku, z której wynika, że obwiniony nie figuruje w Kartotece Karnej Krajowego Rejestru Karnego.

Zdaniem Sądu Najwyższego z takim poglądem skarżącego nie można się jednak zgodzić. Oczywistym jest, że zgodnie z treścią art. 106 k.k., z chwilą zatarcia skazania uważa się je za niebyłe, a wpis o skazaniu usuwa się z rejestru skazanych. Zatarcie skazania jest zatem pewną fikcją prawną i oznacza, że skazanemu ponownie przysługuje status osoby niekaranej, bowiem przyjmuje się, że skazanie jako zdarzenie historyczne nie miało w ogóle miejsca. Trafny jest jednak pogląd, że nie oznacza to, że zatarcie skazania stwarza niewzruszalne prawne domniemanie niewinności w stosunku do danego czynu. Nie chodzi tu bowiem o domniemanie, lecz o fikcję prawną. Trudno mówić o domniemaniu, skoro zostało ono już wcześniej obalone prawomocnym wyrokiem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., IV KK 164/09, LEX nr 512114; B. J. Stefańska, Skutki zatarcia skazania, Prok. i Pr. 2007, nr 10, str. 54 – 57, R. Krajewski, Zatarcie skazania w prawie karnym, Prok. i Pr. 2007, nr 11, str. 104 oraz cytowane tam piśmiennictwo). Zatarcie skazania nie oznacza więc anulowania treści wyroku tj. wyeliminowania go z mocą wsteczną z porządku prawnego jako w ogóle niewydanego i nie niweluje też całkowicie wszystkich skutków skazania, bowiem skazany nie odzyskuje wszystkich utraconych np. praw, urzędów, orderów czy też odznaczeń. Skazanie jest bowiem uważane za niebyłe, ale dopiero z chwilą jego zatarcia i od tego momentu dopiero funkcjonuje fikcja prawna i od tej też chwili nie może wywoływać żadnych negatywnych skutków prawnych dla skazanego. Podkreślić jednak należy, że wcześniej skazanie to istniało i wywoływało określone skutki wynikające z treści wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2009 r., I KZP 24/09, OSNKW 2009, z. 12, poz. 105; Kodeks karny. Komentarz. pod redakcją Mariana Filara, Warszawa 2010, str. 543 – 545). Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 18 grudnia 2003 r. jednoznacznie obalił domniemanie niewinności Krzysztofa M. w takim zakresie w jakim jest to konieczne i niezbędne do poczynienia ustaleń przez Sąd

Dyscyplinarny, że zarzucane mu przewinienie dyscyplinarne zawiera również znamiona przestępstwa. Oznacza to, że pięcioletni termin przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego określony w art. 88 ust. 4 ustawy, wbrew twierdzeniu skarżącego, nie ma zastosowania. Przepis art. 88 ust. 2 nakazuje bowiem w takich przypadkach jak obecnie rozpoznawany, stosowanie przepisów ustawy karnej regulujących przedawnienie tego czynu przestępnego, którego znamiona wyczerpało bezprawne zachowanie adwokata, będące równocześnie przewinieniem zawodowym. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 grudnia 2007 r. wskazał, że w takiej sytuacji wszczęcie i prowadzenie postępowania dyscyplinarnego jest dopuszczalne w całym okresie przedawnienia, wynikającym z przepisów zarówno art. 101 k.k. jak i art. 102 k.k. (sygn. SNO 81/07, OSNKW 2008, z. 2, poz. 15). Skoro czyn obwinionego popełniony w sierpniu 1996 r. wyczerpywał znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. zagrożonego karą do 8 lat pozbawienia wolności, to zgodnie z art. 101 § 1 pkt 2a k.k., przy uwzględnieniu wydłużonego terminu z art. 102 k.k., przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego zarzucanego Krzysztofowi M. nastąpi dopiero w sierpniu 2021 roku.

Reasumując należy stwierdzić, że zatarcie w trybie art. 76 k.k. skazania za przestępstwo, którego znamiona zawiera przewinienie dyscyplinarne nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania dyscyplinarnego o taki czyn przeciwko adwokatowi przez Sąd Dyscyplinarny, bowiem przedawnienie odpowiedzialności zawodowej nie może nastąpić wcześniej, niż upływ okresów wskazanych w art. 101 k.k. i art. 102 k.k.

Na podstawie art. 95l ustawy Prawo o adwokaturze obciążono obwinionego Krzysztofa M. wydatkami postępowania kasacyjnego."

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.14. Szczególne udręczenie przy pozbawieniu wolności; Uczestnictwo w obrocie narkotykami

przepisy: art. 189 § 2 k.k., art.56 ust. 1 u.p.n.
hasła: Przestępstwa przeciwko wolności – pozbawienie wolności; Narkotyki

Postanowienie z dnia 9 lutego 2011 r., V KK 288/10

Teza:

Stosowana przemoc fizyczna, skrępowanie rąk i nóg za pomocą taśmy samoprzylepnej, nakładanie worków foliowych na głowę, podduszanie i uruchamianie wiertarki, posługiwanie się rękawicami, grożenie oblania kwasem i zastrzeleniem, przy przystawianiu do głowy przedmiotu przypominającego broń są czynnościami, które w sposób drastyczny przekraczają potrzebę podjęcia działań obliczonych na pozbawienie osoby wolności, a mają prowadzić do udręczenia osoby, wobec której zabiegi takie są podejmowane. Okoliczności takie jak kim są pokrzywdzeni oraz to, że metody te są często stosowane w porachunkach przestępczych nie mogą zmieniać oceny charakteru takich działań jako prowadzących do szczególnego udręczenia pokrzywdzonego pozbawionego wolności.

Pojęcie uczestniczenia w obrocie, o jakim mowa w (art. 56 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), jest rozumiane w orzecznictwie szeroko i odnosi się ono nie tylko do zachowań związanych z bezpośrednim przekazywaniem środków odurzających innej osobie, ale także do zachowań składających się na funkcjonowanie takiej osoby w obrocie – np. magazynowanie środków czy też udostępnianie lokalu, w którym ma dojść do wprowadzenia środków do obrotu.

Z uzasadnienia:

„Przechodząc do zarzutów naruszenia prawa materialnego (kasacje W. M. i E. M. W.) wskazać w pierwszym rzędzie należy, że żaden środek odwoławczy wniesiony na rzecz wymienionych skazanych nie zarzucał Sądowi Rejonowemu naruszenia prawa materialnego, a obecnie obrońcy w kasacjach nie zarzucają Sądowi Okręgowemu naruszenia przepisów o postępowaniu odwoławczym, które nakazywałyby Sądowi rozpoznanie sprawy poza granicami zarzutów podniesionych w zwykłych środkach odwoławczych. Na marginesie wskazać trzeba, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie może być mowy o jakimkolwiek naruszeniu art. 189 § 2 k.k. (a nie – jak błędnie podnosi się w zarzucie – art. 187 § 2 k.k.). Przypomnieć jedynie wypada, co zostało dowolnie pominięte przez adw. S. S., że działanie skazanych – uprzednio zaplanowane i przeprowadzone w sposób wyrachowany oraz bezwzględny – oparte było na szerokim spektrum środków, które miały zastraszyć i prowadzić do udręczenia pokrzywdzonych. Stosowana przemoc fizyczna, skrępowanie rąk i nóg za pomocą taśmy samoprzylepnej, nakładanie worków foliowych na głowę, podduszanie i uruchamianie wiertarki, posługiwanie się rękawicami, grożenie oblania kwasem i zastrzeleniem, przy przystawianiu do głowy przedmiotu przypominającego broń (s. 20 uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego i s. 19 pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia) są czynnościami, które w sposób drastyczny przekraczają potrzebę podjęcia działań obliczonych na pozbawienie osoby wolności, a mają prowadzić do udręczenia osoby, wobec której zabiegi takie są podejmowane. Okoliczności takie, jak kim są pokrzywdzeni oraz to, że metody te są często stosowane w porachunkach przestępczych nie mogą zmieniać oceny charakteru takich działań jako prowadzących do szczególnego udręczenia pokrzywdzonego pozbawionego wolności.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wskazać należy, że pojęcie uczestniczenia w obrocie, o jakim mowa w ust. 1 powołanego przepisu, jest rozumiane w orzecznictwie szeroko (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 maja 2006 r., II AKa 383/05) i odnosi się ono nie tylko do zachowań związanych z bezpośrednim przekazywaniem środków odurzających innej osobie, ale także do zachowań składających się na funkcjonowanie takiej osoby w obrocie – np. magazynowanie środków czy też udostępnianie lokalu, w którym ma dojść do wprowadzenia środków do obrotu. Tak szerokie ujęcie tego znamienia czasownikowego oznacza, że orzekające w sprawie Sądy nie dopuściły się obrazy prawa materialnego – ani w zakresie jego wykładni, ani tym bardziej w jego zastosowaniu.

Kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążono skazanych na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., a skazanego W. M. także w zw. z art. 527 § 2 in fine k.p.k.”

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

1.2.15. Przedawnienie wykroczenia uporczywego niewpłacania podatku w terminie

przepisy: art. 53 § 27 k.k.s., art. 57 § 1 k.k.s., art. 44 § 3 k.k.s.
hasła: Karne skarbowe przestępstwa; Przedawnienie

Postanowienie z dnia 11 stycznia 2011 r., V KK 361/10

Teza:

W świetle przepisu art. 53 § 27 k.k.s., należność publicznoprawna uszczuplona czynem zabronionym jest to wyrażona liczbowo kwota pieniężna, od której uiszczenia lub zadeklarowania uiszczenia w całości lub w części osoba zobowiązana uchyliła się i w rzeczywistości ten uszczerbek finansowy nastąpił.

Uporczywe nie wpłacanie w terminie podatku, będące znamieniem wykroczenia skarbowego z art. 57 § 1 k.k.s., stanowi uszczuplenie należności publicznoprawnej. Nie wpłacenie w określonym ustawowo terminie należnego podatku, już w dacie upływu tego terminu skutkuje zaległością podatkową, a tym samym uszczupleniem należności. W konsekwencji powyższego ustalenia uznać należy, że termin przedawnienia takiego wykroczenia, z mocy przepisu art. 44 § 3 k.k.s., rozpoczyna bieg z końcem roku, w którym upłynął termin płatności należności stanowiącej przedmiot wykroczenia skarbowego z art. 57 § 1 k.k.s.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym.

Orzekające w sprawie sądy obu instancji nie uwzględniły zmiany stanu prawnego, wynikającej z wejścia w życie w dniu 17 grudnia 2005 r. ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 178, poz. 1479), w szczególności zmiany przepisu art. 1 § 2 k.k.s.

Prawidłowa ocena stanu prawnego obowiązującego w czasie popełnienia czynu zarzucanego oskarżonej oraz w chwili orzekania w niniejszej sprawie przez sądy obu instancji, prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż nie nastąpiło przedawnienie karalności zarzucanego oskarżonej wykroczenia skarbowego. Zgodnie z treścią art. 51 § 1 k.k.s. karalność wykroczenia skarbowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok. Stosuje się przy tym odpowiednio przepisy art. 44 § 2 – 4 i 6-7 k.k.s. Do ustalenia chwili rozpoczęcia biegu przedawnienia karalności wykroczenia skarbowego, polegającego na uszczupleniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej, należy zatem stosować określoną w przepisie art. 44 § 3 k.k.s. zasadę, iż bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z końcem roku, w którym upłynął termin płatności tej należności.

Zarzucone oskarżonej wykroczenie skarbowe polegało na uporczywym nie wpłacaniu, w terminie do dnia 30 kwietnia 2008 r., podatku dochodowego od osób fizycznych, wynikającego ze złożonego zeznania o wysokości osiągniętego dochodu w roku 2007.

W świetle przepisu art. 53 § 27 k.k.s., należność publicznoprawna uszczuplona czynem zabronionym jest to wyrażona liczbowo kwota pieniężna od której uiszczenia lub zadeklarowania uiszczenia w całości lub w części osoba zobowiązana uchyliła się i w rzeczywistości ten uszczerbek finansowy nastąpił. Z kolei, według przepisu art. 53 § 29 k.k.s., w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 41 lit. e ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz innych ustaw, obowiązującym od dnia 17 grudnia 2005 r., przepisy § 27 i § 28 tego artykułu stosuje się odpowiednio również do określenia „nie wpłaca w terminie podatku”. Zestawiając treść przepisów art. 53 § 27 i § 29 k.k.s. należy dojść do wniosku, iż uporczywe nie wpłacanie w terminie podatku, będące znamieniem wykroczenia skarbowego z art. 57 § 1 k.k.s., stanowi uszczuplenie należności publicznoprawnej. Nie wpłacenie w określonym ustawowo terminie należnego podatku, już w dacie upływu tego terminu skutkuje zaległością podatkową, a tym samym uszczupleniem należności. W konsekwencji powyższego ustalenia uznać należy, że termin przedawnienia takiego wykroczenia, z mocy przepisu art. 44 § 3 k.k.s., rozpoczyna bieg z końcem roku, w którym upłynął termin płatności należności stanowiącej przedmiot wykroczenia skarbowego z art. 57 § 1 k.k.s. Tym samym bieg przedawnienia karalności wykroczenia, będącego przedmiotem niniejszego postępowania, rozpoczynał się z końcem roku, w którym upłynął termin płatności podatku dochodowego od osób fizycznych, a więc z dniem 31 grudnia 2008 r. Karalność wykroczenia skarbowego zarzuconego oskarżonej upływałaby zatem z dniem 31 grudnia 2009 r., o ile do tego dnia nie zostałoby

wszczęte postępowanie przeciwko sprawcy. Tymczasem w dniu 12 listopada 2009 r. wydane zostało postanowienie o przedstawieniu Ewelinie Z. zarzutu popełnienia wykroczenia skarbowego z art. 57 § 1 k.k.s. Zarzut ten został jej ogłoszony w dniu 9 grudnia 2009 r., po czym tego samego dnia została ona przesłuchana w charakterze podejrzanej. Tak więc wszczęcie postępowania przeciwko Ewelinie Z. nastąpiło przed upływem roku od rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia karalności wykroczenia skarbowego, o którym mowa w przepisie art. 51 § 1 k.k.s. W konsekwencji oznacza to, że na podstawie przepisu art. 51 § 2 k.k.s., karalność wykroczenia skarbowego, którego popełnienie zarzucono oskarżonej, ustaje z upływem 2 lat od zakończenia okresu rocznego przewidzianego w art. 51 § 1 k.k.s., a zatem w dniu 31 grudnia 2011 r.

Podzielając trafność zarzutu kasacji oraz przytoczoną na jego poparcie argumentację, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Z. i przekazał sprawę temuż Sądowi do ponownego rozpoznania."

1.4. Zagadnienia prawne

1.4.1. Sygn. akt I KZP 28/10

Czy zawarte w przepisie art. 454 § 2 k.p.k. wyrażenie „gdy nie zmienia ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku", odnoszące się do możliwości orzeczenia przez sąd odwoławczy surowszej kary pozbawienia wolności, obejmuje swym zakresem każdą zmianę tych ustaleń, w tym także zmianę w kierunku korzystnym dla oskarżonego?

Treść pytania wraz z uzasadnieniem: http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-0028_10.pdf

1.4.2. Sygn. akt I KZP 29/10

Czy w przypadku objęcia wyrokiem łącznym przynajmniej jednej, orzeczonej przy zastosowaniu art. 343 § 2 pkt 2 k.p.k. kary powyżej 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, określone w art. 343 k.p.k. przesłanki warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wyłączają ograniczenia określone w art. 69 k.k. przy orzekaniu kary łącznej (art. 89 k.k.)?

1.4.3. Sygn. akt I KZP 31/10

Czy art. 54 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39) znajduje zastosowanie do osoby poddanej postępowaniu lustracyjnemu w trybie Ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 Nr 63, poz. 425)?

1.4.4. Sygn. akt I KZP 32/10

Czy do dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, w rozumieniu art. 17 ust. 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708 ze zm.), należą dowody uzyskane podczas stosowania kontroli operacyjnej zarządzonej postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie w trybie art. 17 ust. 2 tej ustawy, prowadzonej w sposób zgodny z treścią tego postanowienia, wskazujące na popełnienie przez każdą osobę każdego z przestępstw wymienionych w art. 17 ust. 1 ustawy?

Treść pytania wraz z uzasadnieniem: http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-0032_10.pdf

1.4.5. Sygn. akt I KZP 33/10

Czy okoliczność, iż sędzia w trakcie sądzenia sprawy był czasowo delegowany do pełnienie funkcji administracyjnej w Ministerstwie Sprawiedliwości na podstawie art. 77 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), nie wykonując w tym okresie żadnych czynności w sprawie o charakterze merytorycznym bądź formalnym, powoduje, że należy go traktować jako osobę nieuprawnioną do wydania orzeczenia w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.?

1.4.6. Sygn. akt I KZP 1/11 skład 7 sędziów

Czy w sprawach z oskarżenia publicznego – w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia przeciwko niemu postępowania – sąd na zasadzie art. 632 pkt 2 k.p.k. obciąża Skarb Państwa rzeczywistymi, udokumentowanymi kosztami obrony z wyboru poniesionymi przez oskarżonego, czy kosztami wynikającymi z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348 ze zm.)?

1.4.7. Sygn. akt I KZP 2/11

1. Czy ze swojej istoty *gravamen* związane z zachowaniem normy gwarancyjnej w świetle dyspozycji art. 425 § 3 k.p.k. dotyczy jedynie postępowania karnego, natomiast dochodzenie swoich praw na drodze postępowania cywilnego nie jest już objęte jej zakresem?

2. Czy zasada intertemporalna wyrażona w art. 4 § 1 ma zastosowanie do środków karnych o charakterze odszkodowawczym?

1.4.8. Sygn. akt I KZP 3/11

Czy pojęcie dotacji użyte w art. 297 § 1 k.k. obejmuje swym zakresem płatności bezpośrednie i płatności uzupełniające udzielane na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. Nr 170, poz. 1051 z późn. zm.), ewentualnie czy płatności te stanowią inną formę wsparcia finansowego wymienionego w tym przepisie?

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1.1. Ograniczenie możliwości dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia przez osoby represjonowane jest niezgodne z konstytucją (P 21/09)

1 marca 2011 r. o godz. 13.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał połączone pytania prawne Sądu Okręgowego w Opolu III Wydział Karny dotyczące ograniczenia możliwości dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia przez osoby represjonowane.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

1. Art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego dodany ustawą z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 2 oraz z art. 41 ust. 5 w związku z art. 77 ust. 1 i art. 31 ust. 3 konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 31 ust. 1 i 2, a także z art. 77 ust. 2 Konstytucji.

2. Art. 8 ust. 1d ustawy z 23 lutego 1991 r. powyższej ustawy dodany ustawą z 19 września 2007 r. jest niezgodny z art. 41 ust. 5 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 2, art. 31, art. 32 ust. 1, art. 64 ust. 2 i art. 77 Konstytucji.

Zakwestionowane przez sąd pytający przepisy wprowadzają ograniczenia w zakresie możliwości dochodzenia [na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej: ustawa lutowa)] odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia, którego nieważność została stwierdzona przez sąd w oparciu o art. 1 ustawy lutowej albo wykonania decyzji o internowaniu w związku z wprowadzeniem 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego.

Art. 8 ust. 1a ustawy lutowej wprowadza ograniczenie 25 000 zł jako maksymalnej łącznej kwoty odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłe z uchylenia orzeczeń albo decyzji, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy lutowej. Ograniczenie to nie ma zastosowania w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o odszkodowanie lub zadośćuczynienie była represjonowana z powodu działalności mającej miejsce przed dniem 31 grudnia 1956 r. (art. 8 ust. 1b ustawy lutowej) oraz w przypadku w którym w wyniku wykonania orzeczeń albo decyzji, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy lutowej, osoba poszkodowana poniosła śmierć (art. 8 ust. 1c ustawy lutowej). W takich więc wypadkach szkoda podlega naprawieniu bez ograniczenia kwotowego, a zadośćuczynienie nie ma górnej granicy.

Art. 8 ust. 1d ustawy lutowej ogranicza natomiast możliwość dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w ten sposób, że uzyskanie odszkodowania i zadośćuczynienia

jest możliwe w oparciu o tylko jeden tytuł spośród wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy lutowej. W konsekwencji uzyskanie odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu szkody lub krzywdy, powstałej na skutek wykonania orzeczenia, którego nieważność stwierdzono, wyklucza możliwość uzyskania odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu wykonania decyzji o internowaniu w związku z wprowadzeniem w Polsce stanu wojennego.

Trybunał Konstytucyjny zbadał zgodność art. 8 ust. 1a ustawy lutowej z art. 64 ust. 2 Konstytucji (równa ochrona prawna własności i innych praw majątkowych). Trybunał stwierdził, że zaskarżony przepis art. 8 ust. 1a ustawy lutowej widziany łącznie z art. 8 ust. 1b tej ustawy różnicuje prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia w zależności od tego, czy osoba ubiegająca się o odszkodowanie lub zadośćuczynienie była represjonowana przed czy po 31 grudnia 1956 r. W przypadku, gdy represje miały miejsce po 31 grudnia 1956 r. zastosowanie znajduje ograniczenie zawarte w kwestionowanym przepisie art. 8 ust. 1a ustawy lutowej – odszkodowanie i zadośćuczynienie nie może przekroczyć 25 000 zł. Zróżnicowanie to dotyczy podmiotów mających wspólną cechę istotną – osób, które były represjonowane za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i które zostały w związku z tą działalnością pozbawione wolności. Wprowadzenie takiego zróżnicowania samo w sobie nie może przesądzać o niezgodności art. 8 ust. 1a ustawy lutowej z art. 64 ust. 2 Konstytucji. Trybunał nie znalazł jednak kryterium, które pozostawałoby w racjonalnym związku z celem i treścią tej ustawy. Ustawodawca w 2007 r. nie musiał uchwalać nowelizacji ustawy lutowej. Jeżeli jednak tak się stało, uzasadniając rozszerzenie czasowe stosowania ustawy lutowej względami sprawiedliwości społecznej, to powinien on zadbać, żeby wprowadzone do ustawy przepisy zapewniały faktyczną możliwość realizacji celu ustawy.

Interesem, któremu kontrolowane w sprawie **zróżnicowanie** miało służyć była potrzeba ochrony równowagi budżetowej. Trybunał podkreślił jednak, że ustawodawca nie uzasadnił – pomimo wskazania w projekcie przyczyn czasowego rozszerzenia zastosowania ustawy lutowej – dlaczego wprowadzenie ograniczenia możliwości dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia (ze względu na konieczność zachowania równowagi budżetowej) obejmuje tylko osoby represjonowane po 31 grudnia 1956 r.

Zdaniem Trybunału **odszkodowanie za szkodę materialną lub niematerialną za bezprawne pozbawienie wolności powinno mieć zawsze charakter zindywidualizowany – jest rolą sądu, a nie ustawodawcy, określenie jego wysokości w zależności od wielkości poniesionej szkody.** Sądy mają wystarczające instrumenty, aby dokonać takiej oceny.

Artykuł 8 ust. 1a ustawy lutowej wprowadza ustawowe ograniczenie prawa do pełnego odszkodowania za bezprawne pozbawienie wolności. Trybunał uznał, że wprowadzenie ograniczenia tego prawa jest na gruncie art. 41 ust. 5 Konstytucji dopuszczalne. **Ograniczenie to podlega jednak, ze względu na charakter chronionego dobra (wolności osobistej) szczególnie restrykcyjnej kontroli.** Ustawodawca powinien – z perspektywy art. 31 ust. 3 Konstytucji – przedstawić konkretne powody czyniące koniecznym ustawowe ograniczenie tego prawa.

Ustawodawca jako uzasadnienie ograniczenia zawartego w art. 8 ust. 1a ustawy lutowej wskazał na konieczność zachowania równowagi budżetowej państwa. Jest ona niewątpliwie wartością chronioną konstytucyjnie – od niej zależy zdolność państwa do działania i rozwiązywania jego różnorodnych interesów.

Trybunał rozważył, czy – ze względu na konieczność zachowania równowagi budżetowej państwa – ograniczenie prawa do (pełnego) odszkodowania, zawarte w art. 8 ust. 1a ustawy lutowej nie prowadzi do nadmiernej ingerencji w to prawo. Trybunał zbadał zatem, czy w rozstrzyganej sprawie spełnione są wymogi art. 31 ust. 3 Konstytucji. **Ze względu na wartość chronionego dobra na gruncie art. 41 Konstytucji – wolność**

osobistą – Trybunał stwierdził, że konieczność zachowania równowagi budżetowej nie może być źródłem sztywnego, kwotowego ograniczenia odpowiedzialności odszkodowawczej państwa na poziomie ustawy za bezprawne pozbawienie wolności. Trybunał podkreślił, że ustawodawca nie uzasadnił prawidłowo konieczności wprowadzenia ograniczenia. Przedstawione zagrożenie dla równowagi budżetowej państwa miało bowiem charakter hipotetyczny. Analiza danych statystycznych uzyskanych z Ministerstwa Sprawiedliwości doprowadziła Trybunał do wniosku, że ustawa lutowa, nawet gdyby nie zawierała ograniczenia wskazanego w art. 8 ust. 1a, nie stanowiłaby zagrożenia dla budżetu państwa.

Trybunał stwierdził zatem, że niedopuszczalne jest ograniczanie prawa do odszkodowania za bezprawne pozbawienie wolności za pomocą sztywno określonej na poziomie ustawowym maksymalnej kwoty odszkodowania i zadośćuczynienia z powołaniem się na nieopisane precyzyjnie zagrożenie dla równowagi budżetowej państwa. Jest rolą sądu a nie ustawodawcy wyznaczenie – w okolicznościach konkretnej sprawy – wysokości odszkodowania i zadośćuczynienia za bezprawne pozbawienie wolności przez państwo. Zdaniem Trybunału powołanie się przez ustawodawcę na zagrożenie dla równowagi budżetowej państwa przy ograniczaniu praw i wolności chronionych w rozdziale II Konstytucji, a szczególnie wolności osobistej, jest dopuszczalne przy uchwalaniu nowych przepisów (mających te prawa i wolności gwarantować) tylko w wyjątkowych przypadkach i pod warunkiem rozważenia przez ustawodawcę precyzyjnych wyliczeń, potwierdzających realność zagrożenia dla równowagi budżetowej państwa.

Trybunał stwierdził ponadto – odnośnie art. 8 ust. 1d ustawy lutowej, że przepis ten zamyka drogę sądową do uzyskania odszkodowania za bezprawne pozbawienie wolności. Każde z postępowań, które może być oparte o jeden z wymienionych w art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i ust. 2 ustawy lutowej tytułów traktować należy jako konstytucyjnie autonomiczną sprawę sądową – dochodzenie odszkodowania lub zadośćuczynienia na podstawie każdego z tytułów dotyczy innego zdarzenia (innego pozbawienia wolności) i innej wyrządzonej na skutek tego zdarzenia szkody lub krzywdy. Zdaniem Trybunału dla każdej z tego rodzaju spraw powinna być dostępna droga sądowa i w konsekwencji możliwe zasądzenie odszkodowania za bezprawne pozbawienie wolności.

Trybunał podkreślił, że ustawodawca w żaden sposób nie uzasadnił zamknięcia drogi sądowej na gruncie art. 8 ust. 1d ustawy lutowej. Przepisu tego nie było w pierwotnym projekcie nowelizacji ustawy lutowej i został dodany na etapie prac sejmowych. Założywszy, że ustawodawca kierował się względami ochrony równowagi budżetowej państwa, Trybunał stwierdził, że nie jest to wartość uzasadniająca zamykanie drogi sądowej dla autonomicznych spraw odszkodowawczych w związku z bezprawnym pozbawieniem wolności. Jeżeli ustawodawca przewidział w ustawie różny tytuły, na których może być oparte odszkodowanie lub zadośćuczynienie za szkodę lub krzywdę wyrządzoną na skutek bezprawnego pozbawienia wolności w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, to powinien był dopuścić możliwość uzyskania odszkodowania lub zadośćuczynienia w oparciu o każdy z wymienionych w ustawie tytułów.

Rozprawie przewodniczyła sędzia TK Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz, sprawozdawcą był prezes TK Andrzej Rzepliński.

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (SK 18/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca art. 555 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) w zakresie, w jakim wskazany przepis wprowadza zbyt krótki roczny okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, uniemożliwiający dochodzenie odszkodowania w państwie prawa w dłuższym okresie, z art. 2 Konstytucji i art. 41 ust. 1 i 5 Konstytucji oraz art. 31 ust. 1 i art. 32 ust. 1 Konstytucji.

2.2.2. Przywrócenie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (K 18/10)

RPO wystąpił z wnioskiem o zbadanie zgodności art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie określa wymienionego w nim terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, jako terminu zawitego – z art. 45 ust. 1 i z art. 2 Konstytucji RP.

2.2.3. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności. (K 22/10)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Tekst wniosku: http://www.sprawy-generalne.brpo.gov.pl/pdf/2010/01/637905/1519794.pdf

2.2.4. Penalizacja zachowań dotyczących przedmiotów będących nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej – art. 256 § 2 – 4 k.k. (K 11/10)

Grupa posłów na Sejm wniosła o zbadanie zgodności art. 1 pkt 28 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw z art. 54 ust. 1 w zw. z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 Konstytucji RP oraz art. 9, art. 10 w zw. z art. 17 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i podstawowych Wolności i art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

2.2.5. Przeciwdziałanie narkomanii; pojęcie "znacznej ilości" (P 20/10)

Sąd Rejonowy dla Karkowa-Krowodrzy Wydział II Karny przedstawił pytanie prawne czy art. 62 ust. 2 oraz art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie, w jakim wprowadzają nieokreślone znamię "znacznej ilości" wymienionych tam substancji bez odniesienia do jakichkolwiek kryteriów pozwalających na ustalenie tej ilości, są zgodne z art. 2 w związku z treścią art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

2.2.6. Wykroczenia; zasady zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (P 16/10)

Sąd Rejonowy w Łobzie II Wydział Karny – Sekcja do spraw o wykroczenia przedstawił pytanie prawne, czy art. 25 § 1 i § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń, w zakresie, w jakim przewidują możliwość zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną, albo na areszt, jedynie jeśli jest to grzywna przekraczająca kwotę 500 złotych, jest zgodny z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.7. Właściwość sądu apelacyjnego w zakresie wniosku o wznowienie postępowania. Brak zażalenia na orzeczenie sądu apelacyjnego (SK 23/10)

Trybunał Konstytucyjny przyjął do merytorycznego rozpoznania skargę konstytucyjną w której wniesiono o stwierdzenie, że art. 544 § 1 k.p.k. – w zakresie w jakim do rozpoznania i rozstrzygnięcia wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania karnego czyni właściwym sąd apelacyjny – jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji a ponadto, że art. 547 § 1 k.p.k. – w zakresie w jakim nie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu apelacyjnego oddalające wniosek o wznowienie postępowania – jest niezgodny z art. 78 i art. 32 ust. 1 Konstytucji.

2.2.8. Orzekanie grzywny na podstawie Prawa lotniczego (P 43/10)

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy przedstawił pytanie prawne, czy art. 210 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze jest zgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.9. Wyłączenie z mocy prawa sędziego od udziału w sprawie, jeżeli brał już udział w wydaniu orzeczenia w postępowaniu odwoławczym (SK 27/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca art. 40 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ustawodawca nie wskazał w art. 40 § 1 kodeksu postępowania karnego przesłanki wyłączenia z mocy prawa sędziego od udziału w sprawie, jeżeli brał już udział w wydaniu orzeczenia w postępowaniu odwoławczym.

2.2.10. Postępowanie karne: wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia i brak możliwości przywrócenia terminu (SK 28/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.11. Prawo oskarżonego do wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka (SK 26/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca zgodności art. 184 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, w zakresie, w jakim nie przyznaje oskarżonemu, analogicznie do prokuratora, prawa wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka w sytuacji, w której okaże się, że w czasie wydania tego postanowienia nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że świadek złożył świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie.

2.2.12. Dekret o stanie wojennym

W dniu 16 marca 2011 r. o godz. 9.15 Trybunał Konstytucyjny będzie kontynuował rozprawę w sprawie wniosku RPO w sprawie zgodności:

- Dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym jest z art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 1 i art. 8 ust. 2 i 3 Konstytucji PRL;
- Dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego z art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 1 i art. 8 ust. 2 i 3 Konstytucji PRL;
- Dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o przekazaniu do właściwości sądów wojskowych spraw o niektóre przestępstwa oraz o zmianie ustroju sądów wojskowych i wojskowych jednostek organizacyjnych Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w czasie obowiązywania stanu wojennego z art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 1 i art. 8 ust. 2 i 3 Konstytucji PRL;
- Ustawy z dnia 25 stycznia 1982 r. o szczególnej regulacji prawnej w okresie stanu wojennego z art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 1 i art. 8 ust. 2 i 3 Konstytucji PRL;
- Uchwały Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie wprowadzenia stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo z art. 7 Konstytucji RP w zw. z art. 31 ust. 1 i art. 8 ust. 2 i 3 Konstytucji PRL;

Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne w pełnym składzie:
Andrzej Rzepliński – przewodniczący
Mirosław Granat – sprawozdawca

2.2.13. Wysokość kary wymierzona przez sąd państwa trzeciego (SK 1/11)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca zgodności art. 607^t § 2 w zw. z art. 607^s § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks postępowania karnego z art. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 2 w zw. z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.14. Obligatoryjne zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono (P 6/10)

W dniu 5 kwietnia 2011 r. o godz. 13.00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne w sprawie zgodności art. 75 § 1 ustawy z dnia 8 czerwca 1997 r. – Kodeks karny z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz zasadą sprawiedliwości społecznej zawartą w art. 2 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne w składzie:

Marek Zubik – przewodniczący
Stanisław Biernat – sprawozdawca
Teresa Liszcz
Stanisław Rymar
Piotr Tuleja

2.2.15. Tzw. „zakaz klubowy" (K 3/11)

Grupa posłów wystąpiła z wnioskiem o zbadanie zgodności art. 14 ust. 1, 3 – 5 i 8 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych z:

1) art. 31 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, wyrażającym zasadę wyłączności ustawy w sferze wolności i praw człowieka oraz zasadę proporcjonalności w ograniczaniu korzystania z konstytucyjnych praw i wolności,
2) art. 42 ust. 1 Konstytucji RP wyrażającego zasadę wyłączności ustawy w regulowaniu przepisów o charakterze represyjnym,
3) art. 77 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP wyrażającego prawa do sądu.

2.2.16. Zakres środków możliwych do stosowania w ramach kontroli operacyjnej (K 2/11)

Grupa posłów wystąpiła z wnioskiem o zbadanie zgodności:

a) art. 19 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 9e ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 36c ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 31 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmem Wojskowej, art. 27 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 17 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 31 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Wywiadu Wojskowego oraz Służbie Kontrwywiadu Wojskowego z art. 2, art. 47, art. 49 w zw. z art. 31 ust. 3 Kon-

stytucji RP oraz art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.;

b) art. 180a ust. 1 i art. 180c ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne w zw. z art. 20c ustawy o Policji, art. 10b ustawy o Straży Granicznej, art. 36b ustawy o kontroli skarbowej, art. 30 ustawy o Żandarmem Wojskowej, art. 28 ustawy o ABW oraz AW, art. 18 ustawy o CBA, art. 32 ustawy o SKW oraz SWW, z art. 2, art. 47, art. 49, art. 51 ust. 2 i ust. 4 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

2.2.17. Tymczasowe aresztowanie; odmowa zwolnienia z aresztu (P 9/11)

Sąd Rejonowy w Lesznie II Wydział Karny przedstawił pytanie prawne, czy § 6 ust. 1 i § 111 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz udokumentowania tych czynności jest zgodny z art. 31 ust. 1 i 3 i art. 41 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 5 ust. 1a – 1c i art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

2.2.18. Przesłanki warunkujące przyznanie odszkodowania za poniesioną szkodę; uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (P 8/11)

Sąd Okręgowy w Szczecinie III Wydział Karny przedstawił pytanie prawne, czy art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 52 ust. 2 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim określa podmioty uprawnione do wystąpienia z wnioskiem jako "obecnie zamieszkujących na terytorium RP".

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

2.2.19. Zwrot kosztów podróży w postępowaniu karnym (SK 5/11)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca zgodności art. 4 ust. 1 Dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należności świadków, biegłych i stron postępowania z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

2.2.20. Koszty procesu w sprawach z oskarżenia publicznego (SK 2/11)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca zgodności art. 632 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym po dniu 24 maja 2007 r. w zw. z art. 558 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 41 ust. 5 w zw. z art. 32 ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP.

⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟ ⌟

3. Legislacja

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego

3.1.2. Wchodzą w życie:

- **W dniu 25 lutego 2011 r.** – ustawa z 25 listopada 2010 r. o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz. U. z 2011 r. Nr 17, poz. 78)

  Ustawa wprowadziła nowe brzmienie art. 42 § 2 k.k., które różni się od poprzedniego tym, że orzeczony na podstawie tego przepisu zakaz prowadzenia pojazdów dotyczyć ma wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju. Dotychczas natomiast przepis ten odnosił się do orzeczenia zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju.

  Pełny tekst: http://lex.pl/serwis/du/2011/0078.htm

- **W dniu 8 marca 2011 r.** – ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 39, poz. 202).

  Ustawa wprowadza zmiany m. in. w art. 43 § 3 pkt 1, art. 125 § 1, art. 218 § 2 k.k.w., które odnoszą się do wynagrodzenia otrzymywanego za pracę przez skazanych albo tymczasowo aresztowanych, a w szczególności potrąceń z tego wynagrodzenia.

  Ustawa wprowadziła również zmiany do ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks Karny wykonawczy oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 227). Zmiany dotyczą przepisów Kodeksu karnego wykonawczego (art. 121 § 2 i art. 242 § 15 k.k.w.), jak również art. 67 § 3 k.k. Jeśli chodzi o ten ostatni przepis to ustawodawca do obowiązków, które sąd może nałożyć na sprawcę, wobec którego warunkowo umarza postępowanie karne, dodał art. 72 § 1 pkt 7b, czyli obowiązek opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Poza tym nakładając na sprawcę przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej obowiązek wymieniony w art. 72 § 1 pkt 7b k.k. sąd określa sposób kontaktu sprawcy z pokrzywdzonym. Zmiany wprowadzone do art. 67 § 3 k.k. miały wejść w życie w dniu 1 lipca 2011 r.

  Pełen tekst: http://lex.pl/serwis/du/2011/0202.htm

- **W dniu 26 marca 2011 r.** – ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2011 r. Nr 39, poz. 201).

  Zmiany polegają na wprowadzeniu do Kodeksu karnego wykonawczego przepisów art. 88d oraz 212 ba. Dotyczą one możliwości, trybu oraz warunków objęcia skazanych albo tymczasowo aresztowanych „szczególną ochroną w warunkach zwiększonej izolacji i zabezpieczenia”. Owe szczególne warunki polegają w szczególności na kontroli stanu

zdrowia, udzielaniu pomocy psychologicznej takiemu osadzonemu, gdy chodzi o tymczasowo aresztowanego – także na stałym nadzorze i cenzurze korespondencji oraz kontroli rozmów w trakcie widzeń. Natomiast w odniesieniu do skazanych szczególna ochrona polegać może dodatkowo na zastosowaniu niektórych obostrzeń występujących w zakładach karnych typu zamkniętego, mających postać: nadzoru widzeń, cenzury pewnych rodzajów korespondencji oraz kontroli rozmów telefonicznych.

Pełen tekst: http://lex.pl/serwis/du/2011/0201.htm

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Artur Kotowski, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- K. Ślebzak (red.), Studia i analizy Sądu Najwyższego. Tom V, Warszawa 2011
- R. Włodarczyk, Działania kryminalistyczne, medyczne i organizacyjne w sytuacjach zdarzeń masowych ze szczególnym uwzględnieniem identyfikacji genetycznej zwłok i szczątków ludzkich z pogorzeliska, Szczytno 2010
- Z. Salomonowicz, Wstęp do prawoznawstwa, Szczytno 2010
- A. Sakowicz, Zasada *na bis in idem* w prawie karnym, Białystok 2011
- A. Stępkowski, Zasada proporcjonalności w europejskiej kulturze prawnej. Sądowa kontrola władzy dyskrecjonalnej w nowoczesnej Europie, Warszawa 2010
- M. Paszkowska, Nauka prawa karnego w środowisku "Gazety Sądowej Warszawskiej" (1873 – 1918), Warszawa 2010
- A. Wilkowska-Płóciennik, Postępowanie w sprawach nieletnich, Warszawa 2011
- E. Targońska, Postępowanie karne dla radców prawnych, Wrocław 2011
- Tyburska (red.), Ochrona infrastruktury krytycznej, Szczytno 2010
- J. Kudrelek, Praca dochodzeniowo-śledcza Policji w kontekście ustawowych uprawnień sądu do ingerencji w postępowanie przygotowawcze, Szczytno 2010
- M. Safjan (red.), Prawo wobec medycyny i biotechnologii. Zbiór orzeczeń z komentarzami, Warszawa 2011

6.2. Przegląd czasopism

Europejski Przegląd Sądowy 2011 nr 1

- Leszek Garlicki, Przystąpienie UE do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka – przygotowania i problemy
- Ireneusz C. Kamiński, Swoboda wypowiedzi w orzecznictwie ETPCz w 2009 r.

Paragraf na drodze – 2011 nr 1

- Bolesław Kurzępa, Kompetencje straży gminnej w zakresie złożenia wniosku o ukaranie za wykroczenie z art. 97 k.w.
- Andrzej Skowron, Nowelizacja z dnia 22 lipca 2010 r. ustawy "Prawo o ruchu drogowym" w aspekcie wykroczeń godzących w bezpieczeństwo i porządek ruchu na drogach. Uwagi krytyczne

- Ryszard A. Stefański, Reglamentacja ruchu na drogach wewnętrznych
- Lech K. Paprzycki, Procesowe "wyjście" z alternatywności opinii biegłego

Państwo i Prawo 2011 nr 2

- Monika Płatek, Pozorna ochrona dziecka przed wykorzystaniem seksualnym (po nowelizacji k.k.)
- Tomasz Ostropolski, Jurysdykcja uniwersalna wobec piractwa morskiego w prawie międzynarodowym
- Jerzy Duży, Zasada legalizmu a cele procesu karnego
- Fabian Nalikowski, Odpowiedzialność za działanie w cudzym interesie (art. 9 § 3 k.k.s.)

Orzecznictwo Sądów Polskich 2010 nr 9

- Wojciech Wolski, Glosa do Wyroku Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 3 września 2009 r., V KK 171/09; art. 278 § 1 i 3, art. 290 § 2 k.k., art. 119, 120 k.w.
- Bolesław Kurzępa, Glosa do Uchwały Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 24 lutego 2010 r., I KZP 29/09; art. 9, art. 11 pkt 1 ustawy z dnia 21 maja l999 r. o broni i amunicji (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 52, poz. 525 ze zm.), art. 263 § 2 k.k.

Orzecznictwo Sądów Polskich 2010 nr 10

- Piotr Gensikowski, Glosa do Wyroku Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 16 lipca 2009 r., V KK 138/09; art. 5 § 1 pkt 2, art. 62 § 3, art. 109 § 1 k.p.w.; art. 537 § 2 k.p.k.
- Dariusz Drajewicz, Glosa do Postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 29 lipca 2009 r., I KZP 11/09; art. 282 § 1, art. 441 § 1 k.p.k.
- Jerzy Skorupka, Glosa do Postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 19 listopada 2009 r., III KK 153/09; art. 41 § 1, art. 442 § 3 k.p.k.; art. 310 § 1 k.k.

Prokuratura i Prawo 2011 nr 1

- Brunon Hołyst, Jacek Pomykała, Cyberprzestępczość, ochrona informacji i kryptologia
- Marek Smarzewski, O wprowadzenie humanizmu do kodeksu karnego
- Angelika Chlebowska, Umieszczenie w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego w polskim i niemieckim prawie karnym
- Krzysztof Dąbkiewicz, Ochrona prawnokarna niektórych usług elektronicznych
- Bartosz Woźniak, Internetowy czat w świetle prawa karnego
- Krystyna Witkowska, Procesowe i kryminalistyczne aspekty oględzin rzeczy w postępowaniu karnym

- Monika Gajownik, Zakaz opuszczania kraju po wejściu Polski do strefy Schengen
- Cezary Kąkol, Dlaczego kieruję sprawy do postępowania mediacyjnego?
- Leszek Wilk, Kary pieniężne w ustawie o grach hazardowych
- Bogumił Zygmont, Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 kwietnia 2008 r., sygn. II AKz 63/08 (dot. lustracji)

Paragraf na drodze – 2011 nr 2

- Aleksander Herzog, Niezastosowanie się do art. 78 ust. 4 prawa o ruchu drogowym w świetle ostatniego orzecznictwa Sądu Najwyższego
- Bolesław Kurzępa, Usunięcie pojazdu z drogi
- Lech K. Paprzycki, Procesowa "schizofrenia" oskarżenia
- Andrzej Gajek, Stanisław Walczak, Wpływ niesprawności układu hamulcowego na proces hamowania samochodu osobowego na suchej nawierzchni drogi
- Sławomir Pytel, Czas reakcji kierowcy w praktyce opiniowania wypadków drogowych
- Beata Zborowska, Szkolenie zmniejszające liczbę punktów karnych po przekroczeniu przez kierowcę 24 punktów karnych. Omówienie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 lipca 2010 r., sygn. I OSK 885/09

Jurysta 2010 nr 2

- Agnieszka Baj: Zakaz dowodowy dotyczący duchownego w procesie karnym
- Marek Derlatka: Utrwalanie i rozpowszechnianie pornografii
- Paweł Łabuz: Współczesna prostytucja
- Danuta Sosnowska: Uporczywe uchylanie się od alimentacji